

SLOVENE

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6-50
za en mesec " " 2-20

V upravnishvu:
za celo leto naprej K 20.—
za pol leta " " 10.—
za četrt leta " " 5.—
za en mesec " " 1-70

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona štev. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravišтво je v Kopitarjevih ulicah štev. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upraviškega telefona štev. 188.

Inserati:

Enostop. petivrst (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več ko trikrat . . 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Tretji slovenski katoliški shod.

I. slavnostno zborovanje.

Trudapolno delo po odsekih je končano. Udeleženci katoliškega shoda se zbirajo v veliki dvorani »Uniona«, kjer se vrše slavnostna zborovanja III. slovenskega katoliškega shoda. Na odru se zbirajo dostojanstveniki: visoko plemstvo poleg zastopnikov ljudstva in korporacij. Prihajajo vladiki, metropolit knez nadškof goriški, knezoškofa lavantinski in ljubljanski. Bučni živio klici zaore po dvorani z gromovitim ploskanjem. Katoličani slave svoje cerkvene kneze, svoje višje pastirje. Prihaja zastopstvo naših bratov, bivajočih v pokrajinah v obližju gomile slovenskega apostola sv. Metoda. Zopet odmeva dvorana burnih, živahnih živio-klicev in ploskanja. Slovensko krščansko ljudstvo, zastopniki katoliškega ljudstva iz trojedine kraljevine pozdravlja katoliške brate Čeha Moravane na severu. Podajata si roki Jugoslovani katoličan in Čeh Moravan. Katoliški shodi zblizujejo narode in stanove. Katolicizem, propovednik ljubezni približuje tudi one ljudske sile, ki si v viharju življenja nasprotujejo. To dokazuje tudi III. naš slovenski katoliški shod, ki mu pa lahko damo že ime po svoji sestavi in po govornikih **Jugoslovansko-češki katoliški shod.**

Predsednik pripravljalnemu odseku katoliškega shoda dr. Papež otvori I. slavnostno zborovanje. Naznani, da je na udanostno izjavo Nj. Vel. presv. cesarju na večerajšnjem ljudskem zborovanju došel sledeči odgovor. Zborovalci vstanejo. »Njegovo c. in kr. apostolsko veličanstvo blagovolji obljubo zvestobe in udanosti na III. slovenskem katoliškem shodu vzeti na znanje z zahvalo.« Burni živio klici cesarju. Prečita nato sledeče pismo:

Weitlaubrunn, dne 23. avgusta 1906. — Z odlično zahvalo za častno povabilo na III. slovenski katoliški shod, čast mi je sporočiti Vam, velečastiti gospod, da se osebno shoda, žalibog, ne morem udeležiti, ker bivam zdaj na dopustu na Tirolskem. Usojam si Vas zagotoviti, da bom sledil z zanimanjem razpravam shoda, in prav goreče želim, da naj bodo te razprave v korist in blagor domovine. Z zagotovilom svojega popolnega spoštovanja sem popolnoma Vam udani T. Schwarz, c. kr. deželni predsednik. (Udeleženci zopet kličejo živahno živio.)

Predlaga, naj vodi i I. slavnostno zborovanje drž. in dež. poslanec vodja Povše. Živio klici in odobravanje.

G. Povše prevzame predsedstvo in pozdravi udeležence s »Hvaljen bodi Jezus Kristus«. Pozdravlja nato dostojanstvenike, metropolita goriškega (živio klici!), lavantinskega, vladiko dr. Napotnika (živio klici!), katerega zlate besede na prejšnjih katoliških shodih so nam še vsem v živem spominu. Pozdravlja ljubljanskega vladiko (nepopisno veliko navdušenje, ki noče ponehati), pozdravlja novomeškega prošta Elberta (živio klici), opata zatiškega Maierja (živio klici), dr. Gabrijelčiča iz Gorice, zastopnika deželne vlade kranjske grofa Chorinskega (živio klici), kneza Windschgratza Ernesta in Roberta (živio-klici), in odposlanca osrednjega odbora za avstrijske katoliške shode barona Spinetta, ki je pohitel med nas in hoče, dasi Nemeec, pozdraviti shod v slovensčini.

Baron Spinette pozdravi nato v slovensčini III. slovenski katoliški shod v imenu katoliškega osrednjega odbora za Avstrijo.

Katoliški osrednji odbor za vso Avstrijo, ki ima namen organizovati v Avstriji katoličane vseh dežel in vseh jezikov, da bi vsi združeni branili skupne katoliške interese in začela krščanske pravice — ta odbor me je pooblastil, slovenski katoliški shod v Ljubljani v njegovem imenu najiskreneje pozdraviti. Saj je namen tega shoda, posvetovati se o sredstvih, ki naj pospešujejo katoliško stvar. Z največjim veseljem izvršujem to naročilo in želim iz vsega srca: Vsemogočni naj blagoslovi vaše delo, da bo sad tega dela njemu v čast, dušam v prid in domovini v blagor. Sklepom, ki jih boste sprejeli, bomo sledili z največjim zanimanjem.

Predsednik pravi, da nam priča ta pozdrav, česa je zmožno pošteno katoliško srce. Nato predlaga za podpredsednika: dr. dvorni svetnik Šuklje, dr. Pavletič (Gorica), dr. Jančič (Kuzle), opat Kragič (Skadina), dr. Pazman (Zagreb), Šamalik (Morava), Demšar. Zapisničarji so gg. dr. Lampe, dr. Dermastia, dr. Somrek, dr. Slavik, Polanský, Stanovnik.

Nagovor lavantinskega knezoškofa dr. Napotnika.

Burno pozdravljen naglašja v dovršenem govoru vladika lavantinski, da kdor stopi v hišo ali družbo, mora pozdraviti. Tudi on pozdravi s »Hvaljen bodi Jezus Kristus«. Ta pozdrav pove: kdo sem, kaj hočem, poznate moje stremljenje, hotenje, delovanje, po kaj prihajam. Skupni program nam je Kristus, njegova slava in lastno blagostanje. V tem zmislu in duhu naj bodo uspešni katoliški shodi. Pij X. je rekel v svoji okrožnici od 14. junija 1906: Katoliški shodi naj bodo znaki krščanske vere, miru in blagoslova. Veleznamenito geslo: Vse obnoviti v Kristusu. Na to načelo opozarja tudi nepozabni Leon XIII. v svoji poslanici Rerum novarum. Rešitev je le v povratku h Kristusu. Vse ozdravlja le povratek h Kristusu. Kreniti od Kristusa pomenja pogin, vrniti se h Kristusu, otebo. Vse toraj prenoviti, predrugačiti, preosnovati v Kristusu. V svoji encikliki prvi in težkopričakovani ter odločilni pa želi sv. oče, da živi, kraljuje in vlada Kristus v vseh stvareh javnega življenja. (Živio klici!) Nazaj h Kristu v vedi! Nazaj h Kristu v umetnosti! Zastonj je želel in hrepenel najmodrejši učitelj starega veka Sokrat po učitelju resnice. Ni ga ućakal, mi smo pa tako srečni, da smo ga ućakali. Zato slava in hvala onim, ki si prizadevajo, da zopet kraljuje v vedi in umetnosti Kristus. Z radostjo vidim, da kažejo visokoškolski diaki (Živeli) čast in glorio Kristusu.

Če gospoduje tu Kristus, gospodoval bo tudi v družini, kjer bodi zopet Kristus vladar in kralj. Sam je bival, delal, trpel v družini in raste v milosti pred Bogom. Priporoča Slovincem »Družbo za čast sv. Družine«, ki šteje 30.800 družin v lavantinski škofiji.

Tam, kjer se posnema sv. družina, se gleda tudi na svetost, enotnost sv. zakona. Še vedno velja glede družine Kristova beseda: Kdor ženo pusti in drugo vzame, preštevuje. 4.500.000 katoličanov je v dveh mesecih slovesno ugovarjalo, da bi se rušil katoliški zakon.

Če vlada Kristus v družini, vladaj tudi v šoli (Živio klici, pritrdjevanje!). Kristus je obiskaval tempeljsko versko šolo in kot učenec izpraševal pismarje. Le eden je vaš učenik, ki je izustil: »Pustite otročiče k meni priti. Ljubil, objemal in blagoslovil je otročiče. In otročiči so zagnali hosanna, hosanna, hosanna Kristu kralju. Otročiče je hotel rešiti z obrambnim zidom in izpregovoril grozne, strašne besede: Gorje mu, kdor pohujša katerega teh malih, boljše bi bilo, da se mu obesi mlinjski kamen na vrat in se ga potopi v dno morja.

Strašne, grozne besede! Slovenski stariši, vzgojitelji in voditelji, borite se, da ostane zakrament sv. zakona neporušen. To se ne sme zgoditi, da bi Kristus več ne bil kralj v šoli. Slovenski narod ne mara za tako šolo (nikdar), Kristus kraljuj v človeški družbi. Kam pa pridemo, če ne bo več krščanskega nauka v šolah?

Zlasti je ljubil Kristus delavski stan. Živel, delal in izvolil si je za rednika delavca tesarja. Tudi sv. Pavel nam kaže v svojih pismih na svoje žuljave roke, s katerimi se je preživel sam in rekel: Kdor ne dela, naj tudi ne je!

Kristus kraljuj v slovenskih srenjah in vseh slovenskih družinah! Kristus včeraj, danes, vekomaj! Slovenski narod bodi edin v veri in ljubezni. Slovani so dobili dva, ko imajo drugi narodi le enega apostola.

Podajmo se v tabor Kristusu. Kdor je z Gospodom, pridri k nam: Prisezimo: Sv. križ bodi naša trobojnica! Nezmagljiv križ naša zastava! Zadnje besede moje: Gospod Jezus pridri, jaz pridem z vami! (Dolgotrajno odobravanje in živio klici. Govorniku čestitajo.) Predsednik se nato zahvali (klici: živel Napotnik!) govorniku. (Neprestani živio-klici.)

Nato prečita tajnik dr. Lampe nekaj došlih brzojavk:

Vipava. Katoliški misli čast in rast, nasprotnikom propast. Katol. izobraževalno društvo Col.

Zagreb. Želeči od srca, da Vaše viječanje urodi najlepšim plodovima za slovenski i hrvatski narod i katoličku crkvu radostno pozdravljamo čitavi kongres. Kanonik dr. Baron, dr. Lang, Šlumpf, Rukavina, Kapič, Rožič.

Rellinghausen. Najboljšega uspeha želi dunajski škofijski odbor. Baron Vittinghoff Schell, načelnik.

Gradec. Društvo »Domovina« iskreno pozdravlja vrle slovenske narodnjake zbo-

rujoče za obrambo domovine. Bog blagoslovi socialno organizacijo! Naprej za dom in vero! Baš, predsednik.

Pakrac. Podpisano hrvatsko katoličko svećenstvo sabrano na pogrebu rodoljubnog župnika Švajcara osjeća se dužnim pozdraviti učestnike slavnog kongresa geslom sve za vjeru i za domovinu Konrad Cerovski, Josip Šafran, Anton Bubanić, Mijo Ettinger, Nikola Cerjak, Matija Ruk, Stevo Raosavac klerik. Stjepan Šimundić učitelj.

Postojna. Iz kraške metropole pričakuječi od Vas probujenja in zmage krščanske in narodne zavesti sredi tukajšnjega mrtvila pozdravljamo kat. shod. Ludovik Tomažič in somišljeniki.

Rawa ruska. Nie mogąc osobicie przybyć przesyłam serdeczne wyrazy uznania, zyczenia: powodzenia, iąże Pawel Sapieha.

Zagreb. U ime hrvatskih krščanskih socijala, koji ne mogu prisustvovati veleboj manifestaciji katoličke misli bratskoga nam naroda slovensku braću krščanske radnike oduševljeno pozdravlja dr. Lončarić.

Sv. Pavel pri Preboldu. Bog blagoslovi vaše delo! Izobraževalno bralno društvo in gospodarsko politično društvo vsv. Pavlu pri Preboldu.

Kamnik. Društvo »Kamnik« kličie: Živeli zborovalci! Bog blagoslovi vaše sklepe! Žargi, predsednik.

St. Lovrenc pri Mariboru. Krepko naprej s križem v roki za sv. vero in slovensko ljudstvo! Bog Vas živi! Katoliško delavsko društvo v Puščavi, Štajersko. Miha Gornjak, predsednik.

Žabnica. Na katoliškem shodu zbrane Slovence koroški Slovenci iskreno pozdravljamo želeči shodu najboljših uspehov. V duhu z Vami! Incko, dr. Amschl, Ehrlich, Kranner, Kranjca.

Brno. Živila katoličká akce slovinská! Zvláště socialní! Spojme se katoličtí Slované! Krešťansko-socialní organizace moravskočeská. Předseda Šrámek.

Mokronog. Imenom občine Trebelno pozdravljam najiskreneje slavni shod. »Vse za vero dom cesarja!« Žagar, župan.

Poznanovec u hrv. Zagorju. Slavni odbore! Žao mi je, što se radi bolesti ne mogu odazvati prijaznomu pozivu na III. slov. katolički shod, kojemu želim najbolji uspjeh. Sa poštovanjem dr. Luko Marjanović, predstojnik odbora za pravosudje i kr. dvorski savjetnik u m.

Solkan. Z visoke trnovske planote tesarji drvarji pozdravljamo tretji katoliški shod! Tu malo imamo toplote: viharji vladarji so naši, tlačeči naš rod. A Bog in krščanska zavest podžiga in dviga še k delu nam pest — Delavsko podporno društvo na Lokvah. Fer. Winkler, odbornik.

Godovič. Krepko povzdigni tretji katoliški shod bakljo prosvete našega naroda! Katoliško slov. izobraževalno društvo Črni-vrh nad Idrijo.

Brusje. Zajedničan rad po Vašem uzoru ujedinio, usrećio budućnost Slovenaca i Hrvata. Duluc Dušobrznik Hrast, bogoslov., Hailo, abiturijent.

Godovič. Iskreno pozdravljamo oživljajoči shod v duhu z Vami. Županstvo Črni vrh nad Idrijo.

Vipava. Bog blagoslovi Vaše delo! Marijina družba v Podkraju.

Godovič. Slava udeležencem tretjega katoliškega shoda! — Kmetijsko društvo Črni vrh nad Idrijo.

Godovič. Bog i tretji katoliški shod organizirajta nas narod in nepremagljivo falango! H anilnica Črni-vrh pri Idriji.

Spjlet. Slava pobornicima katoličke svijesti. Bog blagoslovio Vaš rad. Dr. Alfi-revič.

Št. Lenart. Naj rosi božji blagoslov na tretji slovenski katoliški shod, da prinese obilo sadu za omiko in blagostanje Slovencev. Bralno društvo in posojilnica pri sv. Benediktu v Slovenskih Goricah.

Krk. Pozdravljam tretji slov. kat. shod. Bog blagoslovi vaše delo na korist cerkve in domovine. Biskup krčki dr. Mahnič.

Gsp. Šamalik, voditelj češkomoravskih kmetov v obširnem govoru spodbuja slovenske kmete, naj brez strahu in neomajno stoje na katoliškem stališču. Njihovo kmečko geslo bodi: Vera, narodnost in kmečki stan! Govori slovenskih kmetov, ki jih je slišal na tem shodu v odsekih, so ga prepričali, da so težnje slovenskih kmetov iste, kakor moravskih. Bodo torej složni in delujmo skupno za sveto stvar našo v korist veri in kmečkemu stanu! (Burno odobravanje.)

G. Kragič iz Dalmacije pravi, da so došli Dalmatinci, da zasledujejo delo Slovencev. Dokler deluje slovenski narod v tem zmislu, ne propade. Zanjete že, kar ste sejali. Hrvatski narod je vzgojila vera v značajni narod, da ni krenil s prave poti. Slavi franciskane dalmatinske, in želi, da bi tretji slovenski katoliški shod tudi Hrvatom donesel obilo koristi.

Primarij dr. Gregorič (burno pozdravljen) pozdravi shod v imenu »Delniške stavbinske družbe »Union«, ki se veseli vsakega pojasa, ki se tiče slovenskega katoliškega naroda. Spoznali ste središče Slovenije, belo Ljubljano.

Slovenski katoliški shod izkuša zediniti Slovence po krščanski misli, da so narod kot skupina. Ena kultura, krščanske zavesti prešinjaj slovenski narod!

Pravijo sicer, da so katoliški shodi, verske vaje, a kmalu bodo prišli časi, ko se loči ljudstvo v dva dela: v krščanski in protikrščanski. V tem boju pripomorejo veliko vaje katoliškega shoda. V potrebnih stvareh vladaj sloga, v dvomnih prostost, v vseh pa ljubezen! (Živahno odobravanje.)

Dr. Pazman iz Zagreba pozdravi v imenu Hrvatov iz Banovine udeležence katoliškega shoda. Bratje smo, ene krvi, ene majke, ako hoče Bog, imelo bode naše delo tudi zaželeni sad med Hrvati.

G. Polanský, podpredsednik katoliškega društva češkomoravskih učiteljev popisuje današnji odpad od krščanstva. Z vseučiliških stolic čujemo nauke Masaryka, Krejčijeve, ki so nasprotni krščanstvu, in velik del učitelstva gre to žalostno pot. A mi nečemo brezverske svobodne šole, ampak krščansko; zato organizujmo učitelstvo, kar ga je dobroga, da bo vršilo svojo težko dolžnost v krščanskem smislu. (Odobravanje.)

Nagovor deželnega poslanca Jakliča.

Častiti zbor! Ko smo nastopili pred 6 leti z organizacijo krščansko-mislečega učitelstva in javnost, sem upal, da se oklenejo organizacije vsi tisti slovenski učitelji, katerim je še katoliška vera sveta. Pričakoval sem tembolji, ko sem videl, kako navdušeno pozdravlja ves slovenski narod, ki se zbira pod katoliškim praporom našo organizacijo. Menil sem, da bo dala tolika vspodbuda učiteljem pogum pokazati se v slovenski javnosti katoličane. Žal, da se to ni zgodilo! Res je, da jaz nimam ne časa, ne zmožnosti voditi tako organizacijo, tudi sem preveč oddaljen od središča vsega našega gibanja, Ljubljane, a mislil sem, da pride ta stvar v roke tovarišev in tovarišic, ki so v Ljubljani. A varal sem se. Potrkal sem tu in tam, in prosil in vabil, a povsod sem našel polno izgovorov. Ta ni imel časa, oni je imel pomisleke navzgor, spet drugi preveliko družino. Ta ni hotel zaradi ljubega miru med tovariši, zaradi take imenovane kolegialnosti, ta nima rad, da ga razni časniki vlačijo po predalih in takih izgovorov še nebroj. Videl sem, da so vsi izgovori prazni, a da je strah tovarišev velik, da se boje liberalne javnosti. In odkrito rečeno, teh izkušenj jaz nisem bil vesel. In liberalizem je imel nasproti nam izborna pozicijo. Vzel je v roke časnikarski bič in je ž njim brez pardona nasekal vsakega učitelja, ki se je drznil nastopiti javno kot kristjan. Liberalizem je imel oporo in svoje zastopnike v vseh zastopih, ki imajo usodo učiteljev v rokah, in priznati moram, da so taki zastopniki svoj vpliv znali vporabljati. A liberalno učitelstvo, ki je bilo že organizovano, je proglasilo vsakega učitelja v naši organizaciji, kot izdajico svojega stanu.

Res je, da je v takih razmerah ni prijetno nastopati javno. A res je pa tudi, da brez poguma ni zmage.

Od tedaj se je spremenilo marsikaj. Katoliška zavest je v našem narodu orjaško napredovala. Naravni politični razvoj je pokazal, kaka laž je trditve, da ima učitelstvo pričakovati rešenja iz gnotne bede le v liberalnem taboru. Verski razvoj je pokazal, s kako hinavščino so slepili liberalni učitelji svoje tovariše, češ, da niso proti veri. A

glejmo jih danes. Njihovo geslo je irama-zonska »svobodna šola«. Agitacija za »razporoko« jim je premlačna in včeraj so se dregli na socialno demokratskem shodu v »Narodnem domu« in kako vero izpoveda socialna demokracija, pa itak vsak ve.

Jaz mislim, da so ti dogodki vendar odprli oči mojim pohlevnim tovarišem, da vidijo, da je učiteljski liberalizem ravno tako protikatoški, kakor vsak drug, a morda še nekoliko bolj sirov. Jaz mislim, da so dobili od tolikega navdušenja množice vsaj nekoliko ognja in poguma spoznati svojo katoliško zavest tudi v javnosti.

Na III. katol. shodu je zbranih precej učiteljev. Večinoma znanci s prejšnjih shodov. In v imenu teh učiteljev najpristraneje pozdravljam vse zborovalce z najiskrenejšo željo, da bi ta shod vspodbudil učitelje, ki imajo še kaj verskega čuta, k živahnejšemu delu v smislu »Slomškove zveze«.

V imenu katoliškega akademičnega dijaštva praške univerze pozdravlja gospod Drobny. Prihitej je v Ljubljano, da pove, da tudi na Češkem imamo katoliške akademike (Odobrovanje.) Češki katoliški akademiki podajajo roke »Danici« in »Zarji« k skupnemu delu za svete vzore vere in domovine. (Živahno odobrovanje.)

Nastopi ljubljanski knežšof, da prečita odgovor Svetega očeta na poslano mu brzojavko. Dolgotrajni živio-klici, ki nočejo prenehati. Končno čita ljubljanski knežšof:

Roma e. Exhibitos a Slovenorum catholicorum conventu devotionis sensus Beatissimus Pater peracceptos habuit indeoque amantissime cunctis ex animo benedicit. — Card. Merry del Val.

Slovensko:

Rim, 27. avgusta. Sveti Oče so sprejeli čustva udanosti in spoštovanja, ki jih izraža slovenski katoliški shod z velikim veseljem in radi tega podeli v veliki ljubezni zbranim radostno svoj blagoslov. — Kardinal Merry del Val.

Nas mora le razveseliti, da smo sv. očetu v kupo bridkosti vili nekaj sladkih kapljic.

Dolgotrajno ploskanje, živio-klici sv. očetu.

Zastopnik slov. katol. dijaštva Dolenc pravi: Na I. slov. katol. shodu ni bilo nobene kat. akademike. Ločila se je bila inteligenca od ljudstva in od vere. Dandanes pa ni več tako. Privreda nas je na katoliški shod katoliška ideja. Po njej uravnajmo svoje delovanje. Slovenci smo v prepričanju, po božjem in človeškem pravu katoličani. Mi katoliški akademiki stojimo na stališču katoličanstva in demokracije.

Tovarnar Karol Pollak pozdravlja pristrčno shod v imenu industrije in trgovine. Tri točke so važne na katol. shodu: Kršč. zakon, socialno vprašanje, organizacija. Družina je temelj družbe. Kakšne bi bile razmere med delavci, ako bi uvedli razdružnost zakona.

Socialno vprašanje more biti rešeno le na strogo katoliški podlagi. Kršč. delodajalec v svojem delavcu ne vidi stroja, vidi človeka, brata v Kristusu. Nasproti pa izpolni tudi delavec svoje dolžnosti.

Organizacija se je prav lepo začela razvijati. Škoda, da Slovani nismo edini. Želi, naj bi bili Slovani organizirani. Pot do organizacije je ena: katoliška. Delajmo, da se pospešuje organizacija med nami.

V pristrčnem govoru popisuje nato moravski župnik Přibyl, kako se katoliški program vedno poteguje tudi za gospodarsko blagostanje ljudstva.

Veseliča kršč. soc. delavstva udeležencem katoliškega shoda.

Dokončan je bil dan dela, posvetovanj in ukrepov za bodočnost Slovenije. Odseki so izdelali, dovršili svojo nalogo. Dokončano je bilo I. slavnostno zborovanje. In množice so se jele zbirati na vrtu »Uniona«.

Skromno sicer, a dostojno in zato še bolj pristrčno veselico je priredilo kršč. soc. delavstvo ljubljansko udeležencem katoliškega shoda. Lepo in prav izvrstno sta prednašala krepki moški zbor ljubljanskih pevcev in naših pevk. Katoliškega društva za delavke leve slov. pesmi Čast pevcem in pevkam! Izborna sta vršili svojo nalogo vajena izvrstva pevovodja g. Gorjup in g. Hybašek sta lahko ponosna na vas. Lepo je deklamirala tudi mlada deklica Gabriela Gostinčar pozdrav udeležencem.

Večer je otvoril tovariš Gostinčar kot predsednik »Izvrševalnega odbora ljubljanskega kršč. soc. delavstva«. Za stoloravnatelja je bil izvoljen g. Slavko Ravnikar, ki veliko deluje na izobraževalnem polju med ljubljanskim krščansko socialnim delavstvom. Podpirala sta ga podpredsednika Hrvat Ferencina in Moravan Zampach.

Skupaj so tu bili v lepi slogi mili nam vladike, drž. poslanca dr. Šusteršič, dvorni svetnik Šuklje, kobaridski dež. poslanec, naši jugoslovanski gostje in pa mili nam Moravani, sosedje velehraske! Slovensko ljudstvo vseh stanov in iz vseh slov. pokrajin! Znak veselice kršč. proletarski, češko-jugoslovanski!

Navdušenja veliko. In to navdušenje so še netili govorniki. Petju menajočih se izbornih zborov in tamburanju so sledili govori tov. Jeraja, Moravana Šrameka, dr. Lampeta, Moravana župnika Prybila, Hrvata Bedek Ivana, dr. Katalne, dvornega svetnika Šukljeja, tovarničarja Karola Pollaka, dr. Kreka. Velezanimiv je bil govor g. dvornega svetnika Šukljeja. Shod je bil lep. Zastopana je država, dežela. Oficielnega zastopnika glavnega mesta Slovenije ni (Sramota!) Vprašam, ali je tako postopanje priporočljivo, da privabimo tujece v slovensko metropolo. Takopostopauje mora

dati čudne pojme o slov. kulturi ljubljanskega župana. V Essenu na Nemškem je pozdravil kat. shod protestanski župan, pri nas ga katoličan župan ne. Smoter shodu je organizacija. Položaj se jasni. V zgodovini odločujejo velike absolutne ideje. Polovičarstvo izginje. In dr. Krek je navdušil v svojem govoru zborovalce, je odločno ugovarjal, da se mu hoče privesiti priimek nekakega delavskega voditelja, ki ni nikdar bil. Delavstvo se mora organizirati samostojno. On mu je le, če že želi, le učitelj, vzgojitelj, nikdar pa voditelj. G. Karol Pollak je navduševal osobito delavstvo, naj se združuje pod zastavo sv. Mihaela!

Zadovoljni in veseli so se razhajali udeleženci po zabavi!

Drugo slovesno zborovanje.

Gospod predsednik Povše otvori zborovanje in s pristrčnimi besedami pozdravi tržaškega škofa dr. Nagla.

V posebno radost mi je naznaniti slavnemu zboru, da nas je danes s svojim pohodom počastil premil. gospod škof tržaški Njega Prezvzišenost dr. Nagl. Kličem mu: Hvala premilostni gospod škof za Vaš prihod, burni pozdravi zbranih naj Vam spričujejo, da ste tu našli verne slovenske katoliške može, navdušene za sv. katoliško cerkev. Prosim Vas le presviti gospod vladika, skrbite za naše brate, izročene Vaši nadpastirski skrbi! Hvaležen Vam bo za Vašo ljubav in skrb, katero naklanjate našim vernim bratom ob obalih Adrije, ves slovenski rod!

Navdušeno ploskanje. — Med pozdravljenimi so bili tudi preč. o. opat Fr. Ogradič Celja in državni poslanec dr. Gregorčič. Opravičili so svojo odsotnost (poročila dr. E. Lampe) g. saborski poslanec Vlahovič, dr. Voušek, drž. poslanec v Mariboru, dr. Laginja v Pulju, dr. Zaffron, dr. Ribač v Trstu, prošt Wlazowski i. dr. Nato predsednik še pozdravi zastopnika Beneških Slovencev g. Edvin Dorbola. Med brzojavkami so pozdravi državnih poslancev dr. Hrubana in Barwinskega, mnogo čeških in hrvaških.

Nato pozdravi shod:

Govornik kmetske županske zveze.

V imenu kmetske županske zveze pozdravi, burno pozdravljen, podpredsednik Stanovnik.

Čast mi je v imenu kmetske županske zveze, sporočiti vam najpristranejši pozdrav. Ustanovilo se je namreč dné 16. avgusta t. l. društvo slovenskih županov v Št. Vidu, pri katerem so med drugimi sklepi mene izvolili, da sporočam vam najpristranejši pozdrav. Pozdravljam vas s krščanskim pozdravom: Hvaljen bodi Jezus Kristus! V tem znamenju in imenu hoče to društvo pričeti, nadaljevati in končati, v varstvu in zaščiti tega sv. imena, pod tem praporom hočemo delovati, ter pod zaščito sv. Matere Marije upamo srečno doseči svoje cilje. Naš predsednik mi je med raznimi drugimi nalogami, katere mi je izročil v izvršbo, pisal te-le besede: »Dragi kolega! Izkušaj vse dobro izvršiti, jaz bodem pa župansko zvezo priporočil blaženi Devici Materi Božji v Lurdu! — Vidite torej, začeli smo v imenu božjem pod varstvom Marije, o kateri pravi sv. Bernard, da ni bilo še slišati, da bi bil kdo zapuščen, kdor je pod njeno varstvo pribežal in njo prosil pomoči. Pod tem praporom hočemo delovati. Županska zveza bode izdajala svoj strokovni list, ki bode razpravljala razna županska opravila, budil in navduševal bode župane, da bodo pogumno in dostojno zastopali ne glede na desno ali na levo, temveč odločno delali skupno s svojimi duhovnimi pastirji. Kako žalostno je, kjer je med občno in duhovnimi pastirji razdor. Joka bi se človek nad tako občno, kakor se je jokal naš Gospod nad jeruzalemskimi razvalinami. Mi moramo sami sebe kritizirati, ne čakati, da nas nasprotniki napadajo; mi moramo drug drugega opozarjati na narodne naše grehe in napake. Med temi ranami je preobilo žganje in neizmerno pitje vina. Pridružimo se torej onim možem, ki hočejo z abstinenco kazati lepe zgled. Kjer se nahajajo take razmere, naj se napravi naklada na žganje. Tu bode imela občina dohodkov, ter se bode tudi zadrževal propad posestev. Delati moramo skupno, občina in duhovščina, tako bomo dosegli lepe uspehe, ter naš narod bodrili k lepemu krščanskemu delovanju!

Deželni poslanec Fr. Demšar:

Prezvzišeni knežšofje, slavni zbor!

Kot deželni poslanec, zastopnik nekaterih kmečkih gorenjskih občin in sam kmetski vladika, z veseljem pozdravljam današnji vseslovenski katoliški shod. Vem, da govorim iz srca svojih cenjenih volilcev, ako v njih imenu pozdravljam III. slovenski katoliški shod, ki je, kakor se razvidi iz zborovanj, pravi slovenski parlament.

Vesela množica gorenjskih kmečkih mož in kmečkih fantov je ponosno prikorakala v belo Ljubljano, da se udeleži zborovanj. Pa zakaj bi ne? Ne bomo se čudili, ako primerjamo nekdanje žalostne razmere kmečkega stanu z današnjimi veselimi pojavi v kmečkem stanu. Ako sežemo 30 let nazaj v dobo, katere se tudi jaz dobro spominjam, vidimo, kako je takrat vsled nesreč, ki so zadele kmečki stan, začela pešati tista kmečka močnatost. Omenjam kratko samo ene, katere je vsekala kmečkemu stanu največ nesreč, to je žganjarska kuga. Nasledki te so bili verska brezbriznost, politična in gospodarska zaspianost. Gospodje se dobro spominjajo, kako je včasih pri občinskih volitvah prišlo le kakih deset do dvajset mož — kjer danes voli 200 do 300 mož — in še ti so bili večinoma trgovci in oštirji. Gotovo je, da pri takih zastopih ni mogel napredovati kmečki stan. Ko je bila sila največja, prišla je pomoč od zgo-

raj. Zbrali so se možje, ki so ljubili svoj narod, na prvem katoliškem shodu sklenili so, da gredo in zberejo ostanke razbitega kmečkega stanu, da konca ne vzamejo. Šli so, zbirali in klicali: Vstaški ubogi narod moj. Sledil je II. slovenski katol. shod, pri katerem se je pokazalo uspešno delo. In danes na tretjem imenitno kmečke organizacije, katerega razum Slovencev tudi naše jugoslovanske brate.

Častiti gospodje! Vem, da ste lahko ponosti in veseli uspeha, kateri se je dosegel, rečem pa tudi, da bode slovenski kmet hvaležen njim, ki so ga rešili, in jih tudi branili. (Burno odobrovanje.)

Dr. Schweitzer, pozdravljen z velikansko ovacijo, govori v izbornem govoru o katoličanstvu v Avstriji, razporoki in svobodni šoli. Dokazuje, da sta gesli razporoka in svobodna šola le vabi, kakor geslo klerikalizem, s katerim love protikrščanske stranke neumneže. Dokazuje, da razporoka ni socialna, ni ljudska potreba, ampak da je protisocialna, protiljudska. Bolje, da je le nekaj posameznikov nesrečnih zaradi nerazdružnosti zakona, nego da se ustvari nesreča za celi narod. (Odobrovanje.) Dokazuje dalje, da je cerkev v Avstriji bila prva gojiteljica šole, da ni nasprotna vedi, ampak da jo z največjo skrbjo goji. Zato obsojamo z vso pravico zahteve protikrščanskih strank in ostanemo pri svoji veri: Verujem v sveto katoliško cerkev!

Z velikanskim odobrovanjem je bil sprejet ta krasni govor, ki izide seveda v celoti.

Govor dr. Breclja

ki je razpravljaval o socialni izobrazbi.

Z naglimi koraki je napredovala umetnost, napredovala tehnika. Kljub modernemu napredku vlada sužnost. Moderni kapitalizem je vpregel najraznejše sloje v suženjski jarem. Nimamo več tistih velikih nadlog, kuge in lakote. Moderna tehnika jih je odpravila. A veliko bolj mori jetika, velika bolezen našega časa.

Še hujša je moderna brezbriznost. Moderni človek se ne zaveda dolžnosti do sebe, do svojega bližnjega. Ali ne izkorišča svojega bližnjega, ako se ne zna braniti. Kar dela posameznik v malem, dela družba v velikem. Močne države zatirajo druge, posamezni sianovi se bore med seboj. Izkušajo uničiti tudi rodbino.

Da ni popolnoma prišlo do poloma, je posledica prejšnje družbe in notranjega človeškega zdravega reda.

Potrebna je preosnova v socialnem oziru.

Zgodovina nam opisuje davne dōbe, na las enake naši dōbi. Moč je stala nad pravico. Izginili so že stebri tedanje družbe, ko je nastopilo krščanstvo. Zahtevalo je veliko, obljubovalo pa le malo. A kljub temu je izpremenilo obličje zemlje, odpravilo je suženjstvo, dalo čast ženski, ustanovilo dobrodnele zavode, organiziralo je stanove. Zgodovina srednjega veka je zlati vek za cerkev. Vlada je socialna zadovoljnost, cvetela umetnost, veda, trgovina, obrt, splošno blagostanje, ki ga danes ni. To poslopje je zrušil Luther. Izpodmaknil je avtoriteti cerkvi, čez 200 let je pa zavrgel Voltaire Boga in čez nekaj desetletij Proudhon vsako družbo. Dosednja posledica Lutrovske nauka je anarhizem. Svoboda je ugajala učenjakom, ker jim je nudila epikurejskih nasladnosti. Iz zmot filozofske in verske svobode je nastala verska in gospodarska svoboda.

Razbito ljudstvo brez organizacije ni imelo več opore proti izkoriščanju. Ko to trdim, nam pa ugovarjajo: Kolo časa se ne vrača nazaj.

Higiena je najmlajša hčerka v materializmu zakopane medicine. Uči nas, kako varujmo zdravje. Od družbe zahteva, naj varuje pri vsakem zdravju. Ni li to načelo krščanske ljubezni?

Že dandanes čutimo, koliko dobrega je že napravila ta veda. Pozdravljamo higieno, ker je dokazala, da je le po kršč. ljubezni mogoč prepoved.

Človek je družabno bitje. Izven človeške družbe posamezniku ni obstanka, razvitka in napredka. Posameznik ima vedno tudi dolžnosti do družbe. A vsa ta navedena načela niso obvezna, in dokler človek ne spozna potrebe ljubezni do bližnjega, je nemogoča socialna preosnova. Nas Slovence more rešiti pogina le trdna stanovska organizacija. To-liko časa nas mora tlačiti tuji kapital, dokler nismo organizirani. Govornik apelira na duhovnike in na učitelje. Teh čaka velika naloga. Tudi učitelji naj začno s socialnim delom! Do zdaj so stali na strani. Če vidi narod, da skrbe zanj, jim bo skrbel tudi za obstoj!

Nas zdravnike čaka tudi lep kos dela. Vsak zdravnik bi moral širiti higienično vedo. Tudi pravniki, profesorji, umetniki, agronomi imajo veliko nalogo v tem oziru.

Razkopana je že celina po samovzkipei apoloigiji in sociologiji. Govornik omenja Leonovo družbo, »Katoliški Obzorik« in »Slov. kršč. soc. zvezo« ter konča s pozivom:

Tekmujmo pri zgradbi našega narodnega doma!

Bog živi vse Slovence
Pod streho hiše ene!

Govorili so še gg. trgovci Valentin Treven in imenu trgovstva, dalje dr. Opeka o književnosti, prof. Evg. Jarc, o kulturnih silah katolicizma, g. Ložar je pozdravil v imenu obrtnega stanu. Izborni govori so bili sprejeti z velikim odobrovanjem in navdušenjem.

Popoludne ob 2. uri je bilo sklepno zborovanje o resolucijah. Ob 4. uri se je začelo tretje in zadnje slavnostno zborovanje.

Brzojavki Sv. Očetu in Nj. Veličanstvu.

Svetemu očetu je poslal katoliški shod sledečo brzojavko: Sanctitati Suae Pio X. Summo Pontifici Romam. Beatissime Pater! Sloveni catholici, plus septem milia, in tertio conventu catholico congregati, Sanctitati Tuae filialium amorem fidem integram, observantissimam pietatem spondent, vovent, iurant, in omnibus temporum tempestatibus prope Romam semper, pro Christo, pro Ecclesia, pro Summo Pontifice pugnaturi, passuri, morituri.

Slovensko: — Sv. Oče! Več kakor 7000 katoliških Slovencev, zbranih na III. katoliškem shodu, svečano obeta in prisega Tvoji Svetosti otroško ljubezen, neomahljivo ver-nost, vdano pokorščino, v vseh časovnih vi-harijah vedno zvesti Rimu, pripravljeni za Kri-stusa, za Cerkev, za Sv. očeta, bojevati se, trpeti, umreti.

Cesarju pa je bila odposlana brzojavka: C. in kr. cesarska kabinetna pisarna. Isl. Vaše Veličanstvo! Več kakor 7000 katoliških Slovencev, zbranih na III. katoliškem shodu, svečano in najudanejšo poklanja svojemu presvitemu vladarju svojo neomahljivo zvestobo in vdanost. — Predsednik III. katol. sloven-skega shoda v Ljubljani, dne 26. avgusta 1906. Fr. Povše.

Cerkveno-politični odsek.

K zborovanjem v ponedeljek.)

Točno ob dveh otvori v imenu priprav-ljalnega odbora dr. Gruden zborovanje in opozarja na važne resolucije, ki se tičejo najpomembnejših vprašanj sedanjega javnega življenja. Na predlog dr. Viljema Schweitzerja je bil izvoljen predsednikom odseka dr. Gruden, podpredsednikom dr. Somrek, zapisnikarjem bogoslovec Butkovič.

Poročevalec dr. Schweitzer obširno ute-meljuje resolucije I. do V. in VII. Njegova iz-vajanja so obsegala sledeče glavne misli:

Vir vseh zmot glede razmerja cerkve do države so napačni nazori naših politikov, ki se drže še vedno tistih misli Rousseauja in in angleških modrijanov, da je država kot zgolj naravna uredba in delo človeškega spozazumljenja od Boga popolnoma neodvisna. Že slavni Ketteler je izprevidel, da je tu vir vseh cerkveno-političnih zmot, in zato v svo-jih spisih pobija ta napačni nauk. Državni red, pravi slavni škof, sicer temelji v naravni potrebi, a ni neodvisen od Boga ker je Bog stvaritelj narave in ker je bil ta naravni red od Kristusa samega potrjen. Oblika države pa in njeni zastopniki niso neposredno od Boga. Vendar morajo imeti državni zakoni svoj pravec v zakonih naravnega prava. To-rej državni red ne more biti neodvisen od božjih in cerkvenih zakonov. Vse političke zmote imajo tukaj svoj vir. A pravo krščansko naziranje v državnem redu brani tudi člo-veško svobodo: kajti če je država neomejena proti Bogu, je tudi neomejena proti človeku. Tudi naša država je tako moderna država, k slone njeni zakoni na napačnih pojmih o dr-žavni neodvisnosti in vsemožnosti. Ako ho-čemo katoličani, da se sedanje krivične raz-mere spremenijo, moramo računati s sedanji-mi razmerami in pripomočki, ki nam jih daje ustavno življenje v uporabo. Da se politika dovoli peča z verskimi vprašanji, kaže zgo-dovina zadnjih let. Pečati se moramo torej tudi mi s politikom, sicer se peča politika z nami v našo škodo. Vsak se mora truditi, da privedemo naše ideje do zmage. Katoliška cerkev temu gotovo ni nasprotna, ker je v bistvu demokratična. Udeležujmo se torej vo-litev, izbirajmo za kandidate samo take može, ki nam s svojo besedo in svojim značajem jamčijo, da bodo tudi v postavodajalnih zborih upoštevali naše katoliško prepričanje. V pre-jšnjih časih so varovali cerkvene pravice kon-kordati. V sedanjih ustavnih razmerah nima ta oblika trajne veljave in poleg tega so imeli konkordati to slabo posledico, da se je lotila katoličanov neka zaspianost in brezbriznost, ki je zelo škodila katoliški zavesti. Zato se-danji boj za svobodo svete cerkve ni napačen, ker probuja katoličane in jih vzdrmlja k od-poru. — Poročevalec nato priporoča, da s resolucije I. do V. in VII. nespremenjene sprejmejo.

Ker se k debati nihče ne oglasi, da pred-sednik resolucije na glasovanje. Enoglasno sprejeto.

Nato utemeljuje poročevalec dr. Hoh-njec svojo resolucijo, ki obsega protest zo-per sedanjí položaj svetega očeta napram svetni oblasti. Njegov govor se je glasil:

Katoliški Slovenci, po svojih zastopnikih zbrani na katoliškem shodu, da se posvetu-jejo in medsebojno podučujejo o najvažnejših vprašanjih, zadevah in naredbah javnega živ-ljenja, smatrajo za resno in sveto dolžnost, da se dotaknejo tudi tistega vprašanja, ki je med skupnimi katoliškimi zadevami na prvem mestu ter se kratko in pregnantno imenuje rimsko vprašanje.

To vprašanje ne sme izginiti z dnevnega reda katoliških teženj in zahtev, dokler se ne bo rešilo v smislu in v prid naše cerkve. In ko je v zadnjem času pretla nevarnost, da bi se vsled potegovanja izvestnih faktorjev to vprašanje odtegnilo stremljenju katoliča-nov, je kongregacija »za izredne cerkvene zadeve«, ki ima nalogo, papežu dajati na-svete v cerkveno-političnem smislu, bila pri-siljena dne 27. januarja leta 1902 izdati na-slednjo izjavo in obenem svaritev: »Dolžnost je vseh katoliških žurnalistov in vsake pri-vatne osebe, ki se bavi s katoliškim gibanjem, da med ljudstvom vedno živo in krepko vzdr-žuje zavest in prepričanje o neznosnem po-ležaju, v katerem se nahaja sveta Stolica, ko so jo oropali svetne oblasti; nikdar naj ne opustijo, ob vsaki priliki opozoriti na slo-vesne proteste, katere sveti Oče vedno ponav-ljajo, in na razloge, ki jih pri tem vodijo. Pravi katoličani si morajo vedno v spominu ohrani-ti mnogoštevilne in velepomembne izjave in

oklice, ki sta jih izdala Pij IX. in Leon XIII. v ta namen, da bi sveta Stolica zopet zadobila svoje svete pravice in svojo neodvisnost; naj se s Kristusovim namestnikom spominjajo neprestano ter opominjajo, da se nekateri zaman trudijo, kazaje na zgolj posvetne težnje in politične namene, zakriti pomen tega boja, kakor da se ne bi šlo za eminentno versko stvar, če terjamo, da se papežu vrne suvereniteta v obrambo njegove svobode in neodvisnosti.

Za slovenski narod, ki je po svoji pretežni večini skupnemu očetu vseh katoličanov zvesto vdan ter iskreno sočustvuje z njim ob veselih in bridkostnih trenutkih njegovega življenja, ni šele treba takega zunanega opomina, da dvignemo duhovno in materialno orožje v obrambo svetega Očeta in njegovih pravic. Nam sega skrb za svetega Očeta v srce, in zato tudi menim, da izmed vseh resolucij, ki se stavijo na III. slovenskem katoliškem shodu, ta resolucija potrebuje najmanj utemeljevanja.

Mi zahtevamo za poglobljeno katoliške cerkve tisto prostost in neodvisnost, ki jo potrebuje pri izvrševanju svojega poklica.

Ta svoboda mu je zajamčena po božjem pravu. Božji sin je v enem izmed najsvetovnejših in najpomembnejših trenutkov svojega pozemeljskega delovanja rekel apostolu Petru: »Tebi bom dal ključ nebeskega kraljestva; karkoli boš zavezal na zemlji, bo tudi zavezano v nebesih.« S temi besedami je sv. Petru in njegovim naslednikom obljubil in po svojem vstajenju tudi podelil najvišjo oblast, s katero se ne more meriti nobena pozemeljska oblast; saj to, kar zaukaže in odloči rimski papež na zemlji, obvelja tudi v nebesih. Katera človeška oblast in zemeljska sila bi se torej mogla smatrati za kompetentno, motiti in ovirati izvrševanje te božanske oblasti?

Človeške družbe nastajajo po prostovoljnem pristopu članov, ki si izvolijo predsednika in se mu pokorijo ter samolastno razširjajo ali pa omejujejo njegovo oblast. Katoliška cerkev pa je družba, ki ji je sam Bog izvolil predsednika, kateremu je podelil primerno oblast, njej določil meje v njih nositelju ter oblasti zajamčil prepotrebno svobodo. Tudi paragrafa o razdružitvi, ki se nahaja v pravih drugih družtev, ne najdemo v statutih naše cerkve, ki je po volji in napovedi svojega božjega ustanovnika vekotrajna in nujno potrebna za vse ljudi in vse narode.

Tudi zgodovinsko pravo govori za papeško samovlastnost in neodvisnost. Rimski papež kot tak ni bil nikdar podanik nobenega svetnega vladarja. V prvih časih krščanstva se je moral umakniti v katacombe ter z žrtvijo lastnega življenja braniti svojo in cerkveno svobodo; zato je med prvimi 32 papeži 30 mučnikov. Ko pa je cesar Konstantin pristopil h krščanstvu ter s svojimi naredbami in zakoni omogočil svobodno izvrševanje krščanske vere v rimski državi, je božja previdnost skrbela zato, da cesarska oblast ni omejila papeške v njenem področju. Konstantin je prenesel sedež državne oblasti v Bizanc, in od takrat do leta 1870 ni noben svetni vladar več trajno rezidiriral v Rimu. Že v prvih krščanskih stoletjih se je začel tisti čudoviti politični razvoj, ki se je v 8. stoletju končal s tem, da se je ustanovila cerkvena država, v kateri je bil papež samostojni svetni vladar.

Teritorialna suvereniteta je bila najtrdnjši temelj in najboljši jamstvo za neodvisnost papeža kot poglavarja cele katoliške cerkve, razširjena po vsem svetu, in zato moramo s tega stališča glasno in odločno protestirati proti roparskemu ugrabljenju te države, ki je bilo hkrati najhujši udarec v obraz zgodovinski pravici in mednarodnemu pravu.

Pa tudi s stališča naravnega prava se moremo in moramo boriti za papeško samostojnost in prostost. Naravno pravo določa, da mora vsak človek biti svoboden v izvrševanju svojega poklica, in posebno moderni vek se ponaša s tem, da je osvobodil individuum ter ga postavil na lastne noge. Kakšna protislovja torej in kakšna reakcionarnost, omejevanje in oviranje svobode tiste osebe, ki je po svojem stanu vzvišena nad vse ljudi na zemlji, ki ima najlepši poklic in obenem nosi najtežavnejše breme!!

Od sveta tedaj zahtevamo pravice, koje nujen postulat je, da najvišji učenik, pastir in sodnik ne sme biti podvržen nobenemu svetnemu suverenu, temveč mora biti neodvisen od vsake zemeljske oblasti, bodisi ta legislativna ali administrativna ali pa eksekutivna. Ne da bi se kaj izjavili o načinu, kako se naj dovrši sprava med papeštvom in italijanskim kraljestvom — tukaj ne maramo preudicati ne volji svetega Očeta, ne božji previdnosti — samo to zahtevamo in želimo, da se kmalu ustvari takšen položaj, kateremu pritrjuje sam svet Oče in ki mu zagotovi popolno samostojnost in neodvisnost pri vladanju katoliške cerkve. Božjega ustanovnika in pokrovitelja naše cerkve pa prosimo, naj po svoji milosti ukrene, da bo čas izkušnje okrajšan, da bo njegov namestnik na zemlji, ki je v zadnjih desetletjih neprenehoma kot Petrus in vinculus v težkotnem položaju jetnika, kmalu oproščen zunanjih spon ter bo svobodno izvrševal svoj vzvišeni poklic, ki je tako dobrodojen in tako koristen za vse ljudi in vse narode, za čas in večnost.

Čenjene zborovalce pa prosim, da predloženo resolucijo enoglasno sprejmete v znak naše in našega naroda udanosti in zvestobe napram svetemu Očetu.

Predsednik povdarja, da v resoluciji ni govora o papeški državi. Dvoje je treba razločevati: neodvisnost papeža in nekdanjo cerkveno državo. Prva je utemeljena v božjem in naravnem pravu in mora ostati nedotakljiva; cerkvena država pa je bila večja ali

manjša ali pa samo na Rim omejena. Resolucija povdarja samo prvo, namreč neodvisnost in suvereniteto papeža, dočim obliko, kako naj se neodvisnost dejansko pokaže, prepušča razsodnosti svetega očeta samega.

Dr. Zore meni, da je po tej distinkciji vse jasno, in da naj se resolucija nespremenjena potrdi. — Enoglasno sprejeto.

O resolucijah, ki se tičejo katoliškega zakona, šole in dvoboja poroča dr. Somrek: Država skuša povsod, da obrne svoje postavbe v škodo svete cerkve. To je storila že leta 1868, ko je dala postaviti o svetem zakonu in posegla v pravice cerkve. Le cerkev ima pravico o krščanskem zakonu odločevati, ker je zakon zakrament. Tudi o veljavnosti in neveljavnosti zakona nima država odločevati in bi se ne smela v delokrog cerkve vtičati že zaradi tega, da ne škoduje blagru svojih podložnikov. Kako škodljiv je civilni zakon tudi za državo, pričujejo Francoska in Ogrska. Morala propada, zakonske zveze se lahkomi selno sklepajo in razdružujejo, otroci so nepreskrbljeni, oropani varstva svojih staršev in često pokvarjeni. Kaj treba torej storiti, da država ne vpelje civilnega zakona? Treba je soglasne ugovora. Katoliško ljudstvo je že ugovarjalo proti tej nakani s tem, da je vložil protest proti razporoki, opremljen s štiriimi in pol milijona podpisov.

Kar velja o zakonu, velja istotako o šoli. Zakon iz leta 1868 prisvaja državi vso oblast v šoli. Cerkev se je prepustila le pouku krščanskega nauka. A v novejših časih je celo to izzvalo nebroj napadov nasprotnikov. Odpraviti hočejo najprej iz šole vse verske vaje (molitve, prejeljanje sv. zakramentov, udeležba pri sveti moši itd.), potem pa tudi izključiti veronauk iz šolskih predmetov. Ta smoter si je zastavilo zlasti društvo »svobodna šola«. Živimo torej v nevarni dobi in treba je odločnega odpora proti nakanam naših nasprotnikov. Ljudstvo naj se poučuje, kaj snujejo sovražniki vere in cerkve, po vseh družinah naj se protestira; množični podpisni zadnje dobe dovolj kažejo, da je ljudsko mnenje odločno obsoja nameravane napade na krščanski zakon in krščansko vzgojo. A v ustavni državi se da le parlamentarnim potom kaj doseči, zato moramo dobiti dobrih poslancev, ki bodo zastopali naše težnje. Kako ljudi navdušiti za ta boj in uspešno voditi agitacijo proti nameravani razporoki in svobodni šoli, o tem naj se odpravi debata.

Predsednik dr. Gruđen nasvetuje k resoluciji XI. z ozirom na boj, ki se je pričel zlasti proti verskim vajah v šoli dostavek: Verske vaje morajo ostati kot bistven del šolske vzgoje.

Gospod poročevalec povzame zopet besedo in opozarja, da je vir celi novi gonji zoper krščanski značaj naših šol iskati pri protizidarijih. Mislil je društvo »Freie Schule« se je najprej rodila v neki loži na Dunaju. Protizidariji hočejo doseči v Avstriji isto, kot na Francoskem.

Potem preide na resolucijo o dvoboju in kaže, kako si tu državna oblast nasprotuje, ker potem postave dvoboj prepoveduje, dočim ga pri vojaštvu ukazuje. Naj se torej tudi resolucija o dvoboju nespremenjena sprejme.

Gospod kaplan Orehek povdarja potrebo, da se osnuje za slovenske škofije društvo katehetrov ljudskih šol, ki bo moglo varovati njih koristi in predlaga resolucijo: Katoliški shod nujno priporoča katehetom slovenskih škofij, da si ustanovijo za posamezne škofije prepotrebna katehetska društva.

Gospod dr. Hohnjec soglaša s tem predlogom, ker je res škoda za katehete, da niso organizirani. Kaže na uspehe društva katoliških gimnazijskih katehetrov; katehetje ljudskih šol naj bi ne zaostali. Smoter tega društva pa naj ne bo samo odpor proti napadam, ampak varstvo vseh stanovskih zadev slovenskih katehetrov.

Gospod kaplan Ažman svetuje, naj se tako društvo ne osnuje za vse slovenske dežele skupaj, ampak za posamezne škofije; ta društva pa naj so med seboj v tesni zvezi.

Gospod prošt dr. Elbert povdarja korist katehetrov sestankov. Naloga katehetskega društva bi bila, take shode prirediti. Izreka željo, naj se to v resoluciji primerno izrazi.

Gospod dr. Hohnjec predlaga zato dostavek: »naj se za posamezne škofije osnujejo katehetska društva, ki naj bodo med seboj v tesni zvezi in naj prirejajo skupne katehetske sestanke.« (Sprejeto.)

Predsednik opozarja ob sklopnem pritrjevanju, da bi bil na tem mestu tudi primeren protest proti novemu šolskemu učnemu redu.

Dr. Somrek predlaga sledečo resolucijo: »Novi šolski učni red smatra katoliški shod kot neutemeljeno vmešavanje svetne oblasti v cerkvene zadeve in protestira proti njegovim krivičnim in za katehete ponižujočim določbam.«

Gospod kaplan Ažman opozarja, kakšne posledice utednege nastati, ako bi svetno učiteljstvo pričelo nadzorovati veronauk.

Prošt dr. Elbert pripominja, da se kaže nesmisel te določbe učnega reda zlasti tedaj, kadar je katehet kak župnik.

Predlog gospoda dr. Somreka je bil z velikim odobravanjem sprejet. Ker se nihče več k debati ne oglasi, zaključil predsednik zborovanje. Poročevalec za glavno sklepajočo zborovanje se izvoli z vzklikom gosp. dr. Hohnjec.

ORGANIZACIJSKI ODSEK.

Ob 9. uri otvorili sejo državni in deželni poslanci Fr. Povše, ki pozdravi zborovalce. Predsednikom je bil izvoljen g. Povše, podpredsednik dr. Janežič, dr. Pazman in dr. Dermastia, zapisničarjem dr. Zitnik. Predsednik je dal besedo dr. Peganu, ki je utemeljeval prvo točko resolucije: »Vsi

katoliško misleči Slovenci se naj združijo v veliko stranko, ki obsega vse sloje in vse pokrajine slovenskega ljudstva. Ta stranka stoji na najširši demokratični podlagi, tako, da volijo njeno vodstvo zaupniki vseh stanov. Izvrševalni odbori naj bodo po vseh slovenskih pokrajinah ter naj delujejo samostojno. O stvarih, ki so važne za ves slovenski narod, naj se posvetuje osrednji odbor, ki ga tvorijo odposlanci vseh teh pokrajinskih odborov. Ta velika politična organizacija se naslanja na politična društva, ki se naj osnujejo v vsakem volilnem okraju, in naj vpliva na državni zbor in deželne zbornice, ter na občine, da se v njih varujejo katoliška načela in da dobe Slovenci vse predprave, ki jim gredo v šolstvu ljudskem, srednjem in višjem, v uradu, in sploh v javnopravnem življenju. Politična društva naj skrbijo, da bodo najširši ljudski sloji po shodih in v časopisju vedno poučeni o ustavnem življenju. Glavne misli zanimivega govora, ki ga objavimo v celoti, so: Organizacija ljudstva je najvažnejša naloga našega delovanja, da izvršimo to, kar namerava naš shod s svojimi resolucijami. Brez organizacije je nemogoč zaželen namen. Vse resolucije so sestavljene po verskih in narodnih načelih, ki morejo našemu narodu zagotoviti zdrav napredek, siguren obstanek na rodni zemlji. Kdor ne prisega na ta načela, kdor jih prezira in zaničuje, ta ni naš, ta ni prijatelj našega naroda, on je nasprotnik, izdajica naroda, zato proč z njim. S takim je nemogoč vsak pamenten kompromis. Mi želimo veliko slovensko ljudsko stranko, ki obsega vse sloje, vse stanovse vseh slovenskih pokrajin. Vsaka pokrajina se organiziraj v svojih raznih družtvih, ki naj so v tesni zvezi z osrednjim, vseslovenskim odborom, recimo, narodnim svetom. Govornik osvetluje današnje politične razmere v obmejnih pokrajinah, ki so vsled predsodkov napačnih informacij, pa tudi vsled trmoglavosti še jako slabe, ponekod naravnost žalostne. Ako vsaj to dosežemo, kar namerava ta resolucija, III. slovenski katoliški shod ni bil brez uspeha. V to pomoz! Bog! (Burno odobravanje.)

Predsednik pozdravi došlega g. barona Spinetta kot zastopnika osrednjega odbora za avstrijske katolike. Zborovalci ga živalno pozdravijo.

K razpravi se oglasio: Visokošolec Miklavčič, o koroških razmerah; g. Abram, ki opisuje goriške razmere ter naveda razne nasvete glede organizacije; g. Traven nasvetuje politična društva po sodnih ali vsaj po političnih okrajih. G. Pogačnik nasvetuje, naj se preprusti krajevna organizacija dotičnih okrajev, ki se bodo ozirali na bodočo volilno okraje.

G. A. Čok od Sv. Ivana pri Trstu obžaluje, da se slovenski faktorji še vedno premalo ozirajo na tržaške razmere. Treba je izvojevati pravice tržaškim Slovincem v cerkvi, šoli, uradu in vsem javnem življenju. Dalje sta govorila g. Rojč o goriških in g. Zaločar iz Sevnice o štajerskih razmerah.

Poročevalec dr. Pegan pritrjuje nasvetu, da se vstanove politična društva po sodnih okrajih, da se poživijo ljudsko gibanje, razširi in poglubi politična organizacija. Ni treba šele čakati na bodočo volilno geometrijo, ker sodni okraji imajo navadno svoje posebne težnje itd.

Prva točka obvelja z nasvetovano izpremembo, da se gaj snujejo politična društva v vsakem sodnem okraju, in z dostavkom glede obmejnih krajev, da dobe Slovenci vse pravice v šoli, uradu in v javnem življenju. Predsednik se zahvali g. dr. Peganu za izvrstno utemeljevanje.

Dr. Dermastia utemeljuje drugo točko, ki se glasi: »Ker sloni ves narodni razvoj na pouku in pravi omiki, je nujno potrebna organizacija izobraževalnih društev in mladeniških zvez, ki naj skrbijo za poljudni pouk v vseh strogah javnega življenja in se naj zlasti ozirajo na gospodarske potrebe ljudstva in na apologetične snovi. Poleg tega naj goje glasbo, petje, dramatiko in naj izobrazujejo estetični čut ljudstva. Vsako izobraževalno društvo imej svojo knjižnico. Vsa društva naj bodo zvezana v »Slov. kršč. soc. zvezi«, ki naj skrbijo za govornike, za skupne vseslovenske društvene prireditve, a poljudno, zabavnopoučno slovstvo ter izvršuj tudi nadzorstvo nad društvi, da se ohranijo v živahni delavnosti. »Zveza« izdajaj, kakor je lani začela, vsako leto poročilo o društvenem delovanju na vsem Slovenskem.«

V vznecenih, navdušenih besedah govornik opisuje pomen in potrebo izobraževalnih društev in mladeniških zvez. Duhovnik sam ne more vsega storiti. Pomagajo naj mu vsi, ki imajo zmožnost in dobro voljo. Mladina je naša bodočnost, dobra vsestranska vzgoja mladine zagotovi obstanek našemu narodu. Žal, da se gg. učitelji povečini odtegujejo tej lepi in hvaležni narodni nalogi. Torej na delo vsi, ki ljubite svoj narod. Poučite v družtvih našo mladino v pravem krščanskem in narodnem duhu, da si vzgojimo veliko, hrabro in edino armado proti vsem nasprotnikom vere in narodnosti naše. (Živalno odobravanje.) Razprave se udeleže: dr. Rojč, župnik Traven, ki priporoča več podpore za izobrazbo organistov, kateri naj bi sodelovali pri izobrazbi mladine; visokošolec Miklavčič, ki nasvetuje dostavek »Društva naj skrbijo da se v mladini vzbujajo in goji jugoslovanski in slovanski čut. Dr. Pavletič se strinja s tem predlogom, a naglašja, da se vse to naj vrši v zakonitih mejah. Odločno obsojamo one težnje, ki jih gojita italijanska in nemškairedenta. Le v tem smislu pozdravljamo ta nasvet. Ko so govorili se predsednik Povše, visokošolec Miklavčič, posestnik Zaločar in poročevalec dr. Dermastia, je bila

resolucija sprejeta z nasvetovanim dostavkom, kakor sta ga raztolmačila dr. Pavletič in poslanec Povše.

G. Rožman utemeljuje naslednjo točko: »Katoliški Slovenci naj posvečujejo posebno skrb izpopolnitvi gospodarske organizacije. Snujejo naj se posojilnice povsod, kjer jih še ni. Nakupovalne zadruge naj obračajo svoj pozornost in skrb na velike gospodarske potrebščine ljudstva. Proizvajevalne zadruge naj pospešujejo tehnični napredek poljedelstva in obrti in naj preskrbujejo ugodno razpečevanje pridelkov naše domovine. (Mlekarni, sadjarske, lesne zadruge itd.) Zadruge naj bodo združene v veliki zvezi, da tem enotneje in krepkeje zastopajo naše gospodarske koristi. Priporoča se jim sodelovanje pri velikih domačih industrijskih podjetjih.« Govornik kot večak opisuje velike koristi posojilnic, ki naj si jih vstvari vsaka župnija. Tudi nakupovalne zadruge, ki jih s toliko srčnostjo napadajo, so še potrebne ondi, koder ni solidnih domačih trgovcev in se ne organizirajo ter utrdi povsod slovenski trgovski stan. Ni res, da smo protivniki poštenim domačim slovenskim trgovcem. To nasprotstvo so neki krogi vstvarili umetno ter je tudi po svoje izbrili.

Govornik nasvetuje, naj se omenijo tudi vinarske zadruge ter sprejme dostavek: »Stavbinske zadruge naj skrbijo za zdrava stanovanja.« Vse te zadruge naj so združene v osrednji zvezi, ki bi v svojem delokrogu združila vse jugoslovanske pokrajine. Za vse pango narodnega gospodarstva naj se preskrbe strokovnjaki. Skrbimo tudi, da ustanavljamo domača industrijska podjetja. (Živalno odobravanje.) G. Malnar ič priporoča, naj gospodarska organizacija obrača vso svojo pozornost na one kraje, iz katerih se največ ljudstvo izseljuje v Ameriko in druge tuje kraje.

G. dr. Pavletič se v obče strinja z resolucijo, naglašja pa, da čas ni še prišel, ko bi bilo mogoče vse gospodarske organizacije osredotočiti v osrednji zvezi v Ljubljani. Pač pa naj pokrajinske organizacije iščejo moralne podpore v središču. G. Grašič iz Istre priporoča posojilnice z ožjim delokrogom, konsumna društva pa naj so le v večjih industrijskih krajih s širšim delokrogom. G. Malnar ič izraža mnenje, da konsumna društva na deželi niso potrebna, ker ljudstvo si more po vseh večjih krajih kupovati pri domačih trgovcih vsakdanje potrebščine. Društva pa naj skrbijo za strokovno izobražene poslovodje.

G. Traven izraža željo, naj »Zadružna zveza« po deželi prireja poučne tečaje za knjigovodstvo.

G. Koblar se strinja z Miklavčičem glede konsumnih društev ter naglašja, da imajo kmetje še vedno premalo pouka v umnem gospodarstvu. »Zadružna zveza« naj bi ustanovila posredovalnico za posle, ki jih vedno bolj primanjkuje. Tudi g. Pogačnik naglašja, naj smo previdni glede konsumnih društev. Sicer pa naj bi vsa gospodarska društva imela strokovno izobražene in poštene poslovodje ter nadzornike.

Poročevalec Rožman odgovarja: Konsumna društva naj se sploh ne vstanavljajo v manjših krajih z manjšim delokrogom. V vsakem slučaju pa je treba strokovno izobraženih poslovodij. Ravno nedostatek strokovne izobrazbe je bil glavni vzrok, da so propadla nekatera konsumna društva. To je bila za našo gospodarsko organizacijo sicer neprijetna, a dobra šola. Resolucija obvelja z nebitvenimi izpremembami. Ob 1. uri predsednik pretrga sejo do 2. ure.

Drugi občni zbor „Slovenske dijaške zveze“, dne 25. avg. t.l.

Na predvečer III. slovenskega katoliškega shoda je zborovala „Slovenska dijaška zveza“ v veliki dvorani „Rokodelskega doma“. Ni še minul sestanek jugoslovanskega abiturijentstva, že je stopilo drugo društvo, društvo že delujočih slovenskih akademikov, da poda račun svojega delovanja.

„Slovenska dijaška zveza“ je predvsem društvo dela! To je vtis, katerega smo dobili, ko smo prisostvovali zborovanju.

Društvo je pokazalo v prvem letu, da ima življensko moč in silo, ki nam daje brezdvopen dokaz, da bode izvršilo ono veliko kulturno nalogo, katero so si zastavili mladi akademiki v svojih društvenih pravih.

O občnem zboru smo dobili sledeče poročilo.

Velika dvorana, kjer bi se moral vršiti občni zbor je bila že pred tretjo uro popolnoma natačena. Predsednik tov. Dolenc otvori zborovanje. Pozdravi navzočega g. dr. Janežiča, dalje zastopnika krščansko-socialnega delavstva, g. Iv. Gostinčarja. Ko pozdravi še navzoče zastopnike bratskega hrvatskega naroda, nastane navdušeno ploskanje, ki se še podvoji ko hrvatski akademiki pozdravljajo navzoče tovariše z „Živi! Slovenci“. Predsednik pozdravi končno še člane akademičnih društev „Danice“, „Zarje“ in abiturijente.

Nato se prečita in odobri zapisnik zadnjega občnega zbora. Društveni tajnik poroča o društveni korespondenci. Dopisov je bilo nad 400; odposlanih je bilo okrog 290. Društvo si je pridobilo obče zaupanje; člani

in nečlani so se v najrazličnejših zadevah obračali do tajništva. Društvo je imelo dohodkov 396 kron in 16 vinarjev, stroškov je bilo 222 kron in 51 vinarjev, preostaja torej še v blagajni 173 kron in 65 vinarjev. Knjižničar poroča o društvenih knjigah. Knjig je okrog 250, več kot toliko se je darovalo potovalne knjižnici na Štajerskem in sicer v roke g. kapelana Kranjca. Največ knjig so darovali gg. ljubljanski bogoslovci in župnik v Šmihelu g. Lenassi.

Tov. predsednik poroča obširneje o notranjem in zunanem društvenem delovanju. Omenja s kakšnimi težkočami se je moralo boriti mlado društvo, posebno ker so bili odborniki preveč oddaljeni od društvene centrale.

Faktilčno je zvezo vodil tov. tajnik v sporazumu s predsednikom. Odborovih sej je bilo štiri. Da se organizira narodno delo „Zveze“ se je ustanovil v „Danici“ in „Zarji“ socialen kurz, kjer so dobili člani „Zveze“ potrebno socialno vzgojo. Za daljino vzgojo je skrbel tudi časnikarski odsek. Predsednik poroča o stališču odbora glede čepic, trakov in društvene zastave. Odklonil je vse, ker je bilo mnenje, da ima „Zveza“ za sedaj večje in važnejše naloge, predvsem kako naj društvo ustanovi svojo knjižnico. Žal da ni mogel odbor o tem še ničesar odločilnega ukreniti, ker nima „Zveza“ svoje sobe. Obrnilo se je do raznih društvenih podpornikov, a primeren prostor se še ni dobil. Upanje je, da dobimo svojo centralo v Alojzijevešču. Glede zunanjega dela poroča predsednik sledeče. Društvo se je udeležilo odkritja Prešernovega spomenika, bilo je zastopano pri sestanku hrvatskega katol. akad. dijaštva na Trsatu, dalje pri Vilharjevi slavnosti v Postojni, pri otvoritvi škofovih zavodov in sestanku slov. katol. akad. dijaštva v Idriji in pri sestanku jugoslovanskih katol. abiturijentov.

Delovanje „Zveze“ za izobrazbo slov. ljudstva je bilo zelo živahno. V teku desetih mesecev je priredilo društvo 41 predavanj; predavanja so bila posebno socialne in organizatorične vsebine. Vrh tega je društvo priredilo eden socialen kurz v Trzinu. Tov. Demšar je tu predaval sledeče točke: Zgodovina obrtnega stanu, strokovna društva kot društva samopomoči, strokovna društva in delodajalec, in razmerje strokovnih društev do avtonomnih organizacij. Vrh tega je društvo tu posredovalo (po istem članu) ustanoviti ljudsko knjižnico. „Zveza“ je priredila tudi eno dramatično delo („Rokovnjače“) in sicer na Pristavi pri Trzinu. To poročilo je vzel občni zbor s pohvalo na znanje.

Na predlog tov. revizorjev se da občnemu zboru absolutorij s pohvalo!

Nato se izvoli novi odbor. Predsednikom se izvoli tov. Iv. Dolenec, podpredsednikom tov. stud. phil. Ivo Česnik, tajnikom tov. stud. iur. Jos. Mozetič, blagajnikom tov. stud. phil. Ernest Tomec, knjižničarjem bogoslovec Karol Supin, odbornikom brez mandata tov. stud. phil. Mirko Božič in Lavoslav Kemperle, abiturijent.

Pri točki slučajnosti se oglasi tov. Mirko Božič in predlaga, da občni zbor izvoli odsek, ki naj pretresa pravila „Slov. dijaške Zveze“ in se bavi z vprašanjem centralne organizacije slov. katol. dijaštva ter stavi na prihodnjem občnem zboru konkretni predlog. Tov. Božič utemeljuje ta predlog s tem, da je delokrog „Zveze“ pač preobširen. „Zveza“ ne more biti centralna organizacija katoliško-narodnega dijaštva in obenem društvo, ki ima kot glavno nalogo kulturno delo med narodom. Zato je treba da se ustanovi posebna eksekutiva katol. narodnega dijaštva, torej da se te točke izloči iz društvenih pravil. Eksekutiva katol. narodnega dijaštva naj sestaja — po predlogu tov. Božiča — iz enega člana „Danice“, „Zarje“ in „Zveze“, kateri eksekutivi naj predseduje vsakrtni predsednik „Zveze“. Le taka eksekutiva bi dala poročstvo, da se sklepi centralne dijaške organizacije resnično uresničijo. S tem bi „Zveza“ le pridobila, ker bi se lahko porabila vsa energija „Zveze“ pri narodnem delu.

Občni zbor sprejme ta umestni in za razvoj „Zveze“ velevažni predlog in izvoli v odbor, ki se bo pečal s to zadevo iz „Danice“ tov. Rožiča, iz „Zarje“ tov. Gorjanca in za bogoslovce tov. Markeža.

Tov. Božič poroča še nadalje, da se je na zadnjem sestanku hrvatskega katoliškega dijaštva sprejela resolucija, da naj slovensko krščansko misleče dijaštvo stopi po svojih organizacijah v najožjo zvezo z hrvaškim dijaštvom, ter prosi, da vzame „Zvezi“ to resolucijo na znanje.

Neka druga resolucija, pravi referent, pozivlja hrvaške bogoslovce na narodno gospodarsko delo. Ker pa nimajo na Hrvaškem doslej Raiffeisenovk in drugih gospodarskih zavodov, radi tega pozivlja dotična resolucija hrvaške bogoslovce, da se naj v svrhu praktične izobrazbe poslužujejo posredovanja „Slovenske dij. zveze“. Neobhodno potrebno je torej, da stopi „Dijaška Zveza“ radi tega v dogovor z „Zadružno zvezo“ glede event onih uzorno urejanih denarnih in gospodarskih zavodov, kjer bi

hrvaški bogoslovci najlažje proučavali našo gospodarsko organizacijo.

In to se vzame z veseljem na znanje.

K sklepu se oglasi k besedi še zastopnik slovenskega krščansko socialnega delavstva in „Slov. krščansko socialne zveze“ ter se presrečno zahvaljuje „Zvezi“, da je poslala svoje člane predavat v delavska organizacijska in strokovna društva. „Slovensko krščansko delavstvo“ končuje gosp. Gostinčar ob prisrčnih ovacijah — „Vam je vedno naklonjeno in bode se s slovensko-krščanskim mislečim dijaštvom borilo za slovensko vseučilišče v Ljubljani, šli bomo z Vami solidarno v boj! Po tej vašji poti naprej!“

Tov. predsednik se zahvaljuje za prisrčne besede in povdarja, da so člani „Zveze“ s predavanji izvrševali le svojo narodno dolžnost.

Tov. Miklavčič pozivlja k pristopa v „Zvezo“.

Tov. Dolenec naznani, da je večje število abiturijentov njemu javilo svoj pristop.

Nato zaključí predsednik občni zbor s pozdravom na odhajajoče gg. prof. Jarca in Remica in druge goste in člane „Zveze“.

Boj za obstanek.

(Predavanje g. dr. Ivana Zajca v socialnem odseku III. slovenskega katoliškega shoda.)

S prvim dihljem prevzame človek boj za obstanek. Nežen je boj mladega bitja: Stezanje drobnih ročic do skrbne matere, nežen jok je orožje deteta, da si pribori hrane, gorkote in suhih plen — pač nežen boj v primeri z bojem, katerega bide dozorel mož z živimi in nežnimi sovražniki svojega obstanka!

Zemlja, zrak, voda, ogenj, mraz, vročina so elementi, za katere in proti katerim se bori s svojimi duševnimi in telesnimi silami.

Človek je otrok narave. Narava mu je dobra mati pa tudi huda mačeha. Česar mu ne da narava mati, si mora vzeti od narave mačeha.

Solnčni žarki vzbujajo zemljo k bujnemu organskemu življenju: polje rodi zlato klasje, drevje sladko ovočje, zemeljsko skorjo obkrožuje zrak, oblak napaja njive in studence: skrb narave matere za človeka.

In narava mačeha?

Toča zbije žitna polja, ogenj mu vpepi hišo, zruši mu potres domove, uniči mu povoden žetev, sto in sto sovražnikov, vidnih in nevidnih, živih in nežnih mu grabijo najdražji imetek, njegovo zdravje.

S temi sovražniki bide človek boj, kako, uči ga higijena.

Kaj je higijena? Njena zgodovina.

Higijena je nauk, kako varujemo svoje zdravje, higijena uči, kako si ukrepimo telo in utrdimo zrahljano zdravje; higijena uravnava usodo človeškega zdravja — ta del higijene je nje praktična stran — imenuje se skrb za javno zdravstvo.

Zrak in voda, tema in svetloba, delo in počitek — vse to vpliva na počutek zdravja, upliva ugodno ali neugodno. Iskati in pospeševati ugoden, odvrčati ali omejevati neugoden vpliv teh faktorjev, je naloga higijene.

Higijena kot samostojna veda je mlada, skrb za javno zdravstvo je pa stara, kakor star je človeški rod.

Posameznik sam je prešibak, da bi se mogel braniti sam proti sovražnikom svojega zdravja. Če je javno zdravstvo zanemarjeno, preti človeku nebroj nevarnosti, naj se izogne ene, pade v drugo, mogoče hujšo. Skrb za javno zdravstvo mora biti skupna last organizirane človeške družbe. Za zboljšanje javnega zdravstva mora sodelovati minister, deželni glavar, župan, duhovnik, učitelj, zdravnik, uradnik, ljudski voditelj, kmet, obrtnik, delavec!

Skrb za javno zdravstvo so gojili že stari kulturni narodi. Indi, Egipčani in Izraelci so zidali mesta s širokimi cestami, skrbili so za zdravo, svežo pitno vodo in vzbujali ljudstvo k telesni snagi; razne zdravstvene odredbe so spajali z bogoslužjem: na ta način so pospeševali v ljudstvu zanimanje za javno zdravstvo bolj, kakor če bi bili izdajali drakonične postave.

Enostranski so bili Grki. Kot bojni narod so skrbeli, da se je moška mladina urila v te lovadbi in si krepila telo; šibke novorojenčke so raje metali v goré za hrano divjim zverem.

Noben narod pa ni skrbel za javno zdravstvo bolj, kot stari Rimljani. V tem oziru so lahko vzgled celo prosvitljenemu dvajsetemu stoletju. Že v šestem stoletju pred Kristom so zgradili »Cloaco maximo«, ki je v Tiberu odvajala vso nesnago. V četrtem stoletju pred Kristom pa so že začeli graditi vodovod, ki se je v naslednjih stoletjih tako razširil, da je prišlo 500 do 1000 litrov zdrave pitne vode na osebo vsak dan. Vodovodi so dovajali v mesto toliko gorske vode, da so napajali vse vodnjake in veliko množino javnih in zasebnih kopalšč; spirali so s to vodo vsak dan mestne ulice in ceste, Cloaca maxima pa je odvajala v Tiberu umazano deževnico in strešnico rimskih hiš. Starega Rima v tem oziru ne prekosi niti moderna Ljubljana!

V srednjem veku je skrb za javno zdravstvo spala in sanjala o boljši in lepši dobi, vsaj v prvi polovici tega veka. Usoda vzhodno-rimskega cesarstva je bila usoda javnega zdravstva. Maščevanje ni izostalo. Prišla je šiba, ki je neusmiljeno bicala to malomarnost. Divjale so kužne bolezni, da so vztrepetali narodi. Kuga, koze, gobavost, sifilis in druge nalezljive bolezni so pobirale žrtev trumoma. Narodi so se vzdramili in pozornost za javno zdravstvo se je zopet vzbudila. Zidali so bolnišnice, zdravilišča, izdajali zdravstvene od-

redbe v obrambo kužnih bolezni, strogo nadzirali prostitucijo itd.

Odslej naprej je z napredkom kulture korakal tudi napredek javnega zdravstva. Okoli leta 1700 je vpeljal angleški zdravnik Jenner cepljenje koz in približno v istem času je izdal Kamazzini knjigo, kjer popisuje poklicne bolezni obrtnih stanov. V to dobo sega zgodovina za nas važne obrtne higijene.

Zgodovina in naravoslovje pa sta v zadnjih desetletjih dala pogoje za razvoj higijene kot samostalne vede. Na univerzah so nastale stolice, kjer se uči higijena. Stoletne izkušnje, fiziologija, kemija, fizika in bakterijologija so vstvarile higijeno kot samostojno znanost.

Pettenhofer in pa Koch sta oni dve svetli zvezdi, katerim dolguje higijena za svojo samostojnost veliko hvalo. Položila sta jej temelj, prvi s svojim temeljitim fiziološkim poznanjem, drugi s svojim velikimi bakterijološkimi študijami.

Higijena in njeni nasprotniki.

Po komaj je začela higijena človeštvo obisipati s svojimi darovi, že so vstali njeni sovražniki resni in manj resni, ter ji napovedali — svoje nasprotstvo.

Dajmo besedo manj resnim nasprotnikom! Ti pravijo: Če se izvede do pičice vse, kar higijena teoretično uči, pomnožil se bo človeški rod in zemlja, ta mali planet ga ne bo mogla več preživljati. Socialna beda bo vključil dobrim zdravstvenim razmeram večja, kakor je sedaj. Zato le proč z navdušenjem za higijeno.

Tem veljaj v odgovor tole: Vode in zraka, ogljika, vodika, dušika in drugih prvih ter kemičnih spojin, katere potrebuje človek, da živi, ne bo zmanjkalo nikdar, če jih pa zmanjka, je konec organskega življenja sploh.

Narava je v svojem organskem življenju bujna, — to lastnost narave naj človek izrabi in obrne v svojo korist! Dela in jela bo vedno dovolj.

Zemlja še dolgo ne bo vsa obdelana; široke poljane čakajo pluga in morje skriva v svojih globinah neizmerne zaklade, katere treba dvigniti, za napredek prometnih sredstev skrbí od dne do dne razvijajoča se tehnika. In Bog zna, kaka vloga je še namenjena kemiji v proizvodnji živil!

Drugi, še manj resni nasprotniki ugovarjajo: Od higijeničnih pridobitev imajo dobiček le slabotni, šibki rodovi; močan, krepak rod nima od higijene nobenega haska. Ta ugovor je neresničen, nečloveški, nestetičen, protidemokracičen.

Ali naj človek res samo toliko velja, kolikor kil teže dvigne, ali kolikor kilometrov na dan prehoji?

Higijena koristi močnemu in šibkemu, gospodu in delavcu, beraču in bogatinu. Vsak ima pravico živeti, torej ima tudi vsak pravico do kulturnih in higijeničnih pridobitev. Tudi v šibkem telesu prebiva velik duh, ki v moderni družbi več velja, kot gigantičnost telesa.

Ta ugovor ni izšel iz zdravega egoizma in ljubezni do človeštva, ugovor je samopriden, in človeka ponižujoč, je izraz nazadnjaškega naziranja o dolžnostih in pravicah do človeške družbe, je pojav protidemokracičnega stremjenja in teženja posameznikov, ki bi radi s kulturnimi sredstvi tiščali v moderni sužnjosti milijone za svoj obstanek borečega se proletarijata.

Higijeni pa preti nevarnost od resnejše strani. Zdi se in zveni to kot protislovje, da higijeni kot kulturni pridobitvi preti nevarnost od kulture same. In vendar je tako. Največje kulturne pridobitve se niso demokratizirale. Tehnika je rodila nebroj kapitalističnih podjetij. Peščica ljudi je znala izrabiti kulturna sredstva v svojo korist, a one mase, ki s pridnimi rokami zbiraajo zaklade podjetnikov v rudokopih, v tovarnah itd., so le živa mašina, katereji ni treba prilivati niti olja. Industrija je vstvarila sistem človeške družbe, da so njeni člani v tisočih nevarnostih za svoje zdravje — higijena se joče ker se kultura ni demokratizirala, rodil se je kapitalizem, ki tlači in mori splošen napredek ljudstva.

Nevarna higijeni je tudi pasivna rezistenca buržoazije. Skrajna indolencija za higijeno je že prirojena lastnost onih, ki vodijo državo, deželo, ter bi morali enako vestno skrbeti za vse sloje. Država, dežela in občina imajo goram enake kupe higijeničnih grehov na svoji duši. Vsi mogoči oziri vodijo »delovanje« tih dobrotnikov ljudstva. Kapitalizem, fevdalizem, buržoazija — to so kitajski zidovi, ki ovirajo zdrav napredek vseh kulturnih strokov v edino pravem ljudskem smislu.

Nič ne pomagajo najlepše zdravstvene odredbe, katere so se izdelale v znanem birokratičnem slogu pri zeleni mizi gori v notranjem ministerstvu, če se pa ljudstvu ne privoščí ne izobrazbe in ne primerne gnotne stanja. Borimo se za šole, pa jih ne dajo, ljudstvo hoče kruha, pa se mu ga ne privoščí — šol ne dajo, ker tega noče narodnostni šovinizem, kruha ne privoščíjo, ker bi lakote poginil Rotšild. Tak zistem se mora zrušiti, in že hrešče podirajoči se fundamenti tega zistema, ljudstvo tišči v parlament. Zora puca, bit če dana!

Higijena se bavi z vsem, ker je v ozki zvezi z zdravjem človekovim. Zrak in voda, tla, hrana, obleka, stanovanje, tema, svetloba, bakterija — to je snov, s katero se ona peča. Higijena gre med vse sloje človeške družbe, je dobrotljiva kraljica, ki ji ni sram prestopiti praga priprostega delavca, skrbi za obrtnika, kmeta in gospoda, bogatina in reveža, daje svoje dobre svete. Gre v rudokope, tovarne, delavnice, v cerkev, v šolo, vse javne prostore.

Higijena si je znala priboriti simpatij vseh stanov. Higijena skrbi za otroke in starca, za mladenko in zakonsko ženo, za mladeniča in zakonskega moža, skrbi za vsako družino,

revno in bogato. Ni je bolj demokratične vede kot je higijena; sadov svojih ne odreka nikomur, kdor jih hoče vsprejeti. Ali nasprotniki njeni so še močni, znali so jo ukrotiti.

V goratem kraju »Suhe krajine« prebiva pridno ljudstvo. Obdeluje polje, redi živino in plačuje davke. Manjka pa tam zdrave studenčice. V vodnjake love umazano strešnico — in to pijo sami in pije jo živina. Higijena pravi: Eno uro doli pod »Suho Krajino« teče bistra Krka. Voda je dobra, zdrava, napeljte iz Krke vodovod in stvar je rešena. Odgovor: Ni denarja.

Zdravnik sem. Zato imam mnogo prilike, da zahajam v delavska stanovanja. Mnogo ličnih hišic vidim z zdravimi stanovanji, a vidim tudi mnogo stanovanj, temnih, majhnih, nezračnih, zaduhlih, vlažnih — in tu notri stanuje krona stvarstva, tu notri stanuje človek. — »Zakaj si ne poiščete zdravejšega stanovanja«, vprašam bolnega očeta, vprašam bolno mater. »Tu morate biti vsi bolni!« »Saj bi šli, pa so predraga stanovanja«, dobim v odgovor.

Bilo je delavsko stavbinsko društvo in je delalo; zidalo je delavske domove. Mnogo jih je zgradilo. A želo ni niti priznanja, niti podpore. Sedaj počiva delo, in čaka se trenotek, da se započeta ideja nadaljuje.

In oni, ki bi morali skrbeti za zdrave delavske domove, oni spé. Spi delodajalec, spi občina, spi dežela, spi država. Kdor pa ne spi in se mu vzljubi delo onemu nič priznanja, ampak polena pod noge! —

So tovarne, ki imajo svoje kuhinje, kjer se za nizko ceno pripravlja in prodaja delavcu hrana. A kaka hrana? — Pri njej zakrije svoj obraz higijena!

Poglejmo bližje. Ljubljana se po potresu bujno razvija. Palače rastejo iz tal kot gobe po dežju. V njih lepa, velika, svetla in zračna stanovanja. A nedostopna so za ogromno večino srednjega stanu. Mali obrtnik, uradnik, državni in zasebni, si pomagaj, kakor znaš. Stanuje vsak tam, kakor zmora. Zato pa hirajo njih sinovi in njih hčere, zdravnik pa delaj čudeže! —

Gospoda moja? Ali naj vam še dalje slikam higijenske rane. Upam, da je primer dovolj. Rečem le, da je v higijeni ona sila, ki bo vzravnala vsa socialna nasprotstva, zrušila se bodo sovražniki higijene in ne bo jih več. Pada fevdalizem, jasni se v borbuaziji in padel bo kapitalizem.

Za vse je svet dovolj bogat,
In srečni vsi bi bili,
Ko kruh delil bi z bratom brat
S prav srčnimi čutili!

Gregorčič.

Iz Vešč.

K včerajšni notici o rudečem shodu na Fužinah prosim, da bi sprejeli še sledeče poročilo:

Gospod sodrug Vrhač je začel zadnje dni pretečenega tedna zelo agitirati za rdeč-karski shod na Fužinah. Raztrosil je obilo vabil med delavstvom po tovarni. No, delavci in delavke so se odzvali v obilnem številu temu vabilu, zlasti ker je bil na dnevnem redu »Klerikalizem«. Radi bi bili čuli, kakšna zverina je to. Torej v nedeljo se vzdigne velika množica po litanijah, ter koraka proti Fužinam k »Štajercu« na ples. Na potu jih je že pričakoval sodrug Vrhač in takoj napadel nekega našega z smrkovcem. Ko ga ta vpraša, kdo je smrkovec, mu pohlevno odgovori: »jaz«. Ta mu z veseljem to prizna in gre dalje mirno naprej. Ko pridejo naši na vrt pri »Štajercu«, je bil ta razen par rdečkarjev še čisto prazen. Nankrat pa se je napolnil z zavednimi delavci in delavkami in vrlimi kmeti iz poljske in št. Lenardske fare. Ko je bila ura tri, pozivlje delavstvo sklicatelja naj otvori shod. G. kaplan Rihar pravi, da je čas, da se shod otvori. Dobi pa odgovor: Kaj to Vas briga, shod je naš in mi ga otvorimo, kadar nam je ljubo. Po kaj si prišel ti prokleti linavec, sem, kdo te je klical. Spravi se od tod. G. kaplan nato še večkrat opozarja, da naj se shod otvori. A ker dobi na svoje pozive le prav barabske psovke, pa pravi: »Ker se ne upate pričeti shoda, jaz javno konstatiram, da se je predsednik »Bodočnosti« liki plah zajec skril pod mizo.«

Sledili so divji izbruhi rdeče klike: izdajalec, ti osel, prokleti far, neumne terci-jalke, farske kurbe. Tako so si dali duška ti tercijski rdečkarji.

G. Vrhač pa še zmagonosno zapove: Ven ga vrzite hudiča, saj ga ni nobeden klical, shod je naš. Neka delavka vrže ogorčena po teh psovkah nekaj ostankov grozdja proti sodrugom. Ti pa pograbbijo stole, vrčke, steklenice, pesek in kar jim pride v roke ter začnejo metati v neprilavljeno množico, ki se pomakne na spodnji del vrta in na stran, nato pa pride najlepše; gospa Štajerka prileti s polnim naročjem steklenic in vrčkov ter jih začne metati v mirno stoječo množico, zraven pa vpilje: Vi bodete povrnili vso škodo, kar se je je danes storilo. Temu je sledil njen sinček, ki je tudi pomagal prav pridno pobijati steklenice. Nato se je lotil še nekega osivelega možička ter mu s kamnom provzročil znatno poškodbo na obrazu. Toraj, tako se odgojujejo otroci naprednjakov.

Neka delavka bila je toli nesrečna, da je dobila znatno poškodbo na glavi z vrčkom.

Bila je takoj vsa krvava.

Na to pa se je množica na poziv Riharjev in zavednih mož razšla. Rdeči bojevniki pa so pijani po takih vrlem činu pričeli prav ljubeznjivo udrihati po farjih, škofih in papežu, seveda ne po rdečem, ki jim je podelil izveličavno odvezo, ter svoj blagoslov, in jih na ta način storil čisto nedolžne ovčice, ki niso nič krivi, ampak je vsa krivda padla na „črne hudiče“, katere je menda slovesno preklel.

N. in g. Vrhač je pa tudi nastopil kot izvrsten govornik, bil pa je malo pregoreč, tako da ga je moral še predsednik opozoriti da tako ne sme.

Ob priliki pa priobčimo vsa imena rdečih bratcev v naši tovarni, da se jih bo tako delavstvo vedelo varovati.

Gospod Štajerc pa prav pridno popisuje številke hiš po Studencu, Polju, Slapah in Vevčah, češ da bo tožil. Pazi naj, da vendar katere ne izgreši. Moral pa se bo potruditi po celi Poljski fari in še celo v Šentlenariske hribe se bo moral potruditi, predno bo vse dobil. In marsikatera svinja mu bo še ušla iz blaženih ust. Mi pa se držimo gesla: Vse za vero, dom cesarja! Živel zborovalci in zborovalke na Fužinskem shodu!

Izpred sodišča.

Izpred porotnega sodišča.

Tepež med domačimi in Italijani. V Ropratovi gostilni v Boh. Beli je bila dne 6. avgusta 1904 večja družba domačih fantov in italijanskih delavcev. Zvečer je med obema strankoma prišlo do ljutega boja pri katerem sta bila od strani Italijanov dva težko, en pa lahko ranjen, a zadobili so tudi trije domačini težke poškodbe. Najbolj nevarne okvare je zadobil Guelnino Bellinger po Janezu Ravniku, kajzarja sinu iz Boh. Bele. Bellinger pravi namreč, da ko je stopil pred hišo gostilne, ga je najprvo prijel za levo roko Andrej Ravnik, brat Janeza in mu rekel: „Ti si kapo Italijanov“. Na odgovor da je Avstrijec in se z nikomur ne mara prepirati, udaril ga je Janez Ravnik z rogom žepnega noža dvakrat po glavi. Ko je pa stopil v vežo, ga je Janez Ravnik na pragu sunil z rezilom noža v desno ramo. Bellinger je na to zbežal skozi odprta vrata v levo gostilniško sobo, za njim pa je priletel obdolženec in ga vdružil sunil z nožem v hrbet, da je padel. Na tleh ležečega je še obrcal. Ta ubodlina je pokvarila hrbtni mozeg in povzročila ohromelost spodnjih ekstremitet. Obdolženec vobče dejanje taj, a po pričah je dognano, da je Janez Ravnik pred gostilno rekel svojim pajdašem, da naj gre eden v gostilniško sobo Italijane dražiti nato jih pa bodo zunaj pretepli; pa tudi druge priče so izpovedale, da je obdolženec Bellingerja poškodoval. Poklicane priče niso vedle povedati tega, kar je okvarjenec trdil, da je Ravnik storilec ter so porotniki krivdo enoglasno zanikali. Sodišče je na to izreklo oprostilo obsodbo.

Kazni ga niso poboljšale. Janez Kržišnik, 20 let star, delavec iz Žirov, je bil že v svoji zgodnji mladosti delomrzen, potepuh in nevaren tat. Komaj 11 let star je kar krizem kradel. Njegovo življenje je bilo vlačuganje, ki ga je prekinilo bivanje v zaporih in prisilna delavnica. Dne 22. julija 1905 je bil iz prisilne delavnice izpuščen in od tega dne naprej se je brez dela po Kranjskem okoli potepal in kradel. Le 14 dni je služil pri Juriju Prevcu v Dražgočah za hlapca, a ni mu dala žilica miru, da bi ga ne bil okradel in mu naredil škodo za 26 K 40 vin. Dne 15. majnika t. l. je iz nezaklenjene skrinje Francetu in Marijani Okorn pri Sv. Andreju izmaknil gotovine 14 kron, v Topolu pa dne 20. junija Mariji in Alojziju Dobnikar gotovine in obleke, dva zlata prstana in še nekaj drugih reči v skupni vrednosti 35 K 90 vin. Dne 18. junija 1906 se je vihtotal v zaklenjeno hišo Roze Luštrik, omožene Bukovec na Verju, ter ji izmaknil knjižico „Ljudske posojilnice“ z vlogo 1431 K 56 vin., njenemu možu pa par čevljev vrednih 8 K. Prišel je nato v Ljubljano, staknil nekega brezposelnega krojaškega pomočnika, in s tem sta napravila načrt, kako bi se dalo z vkrađeno knjižico priti do denarja. Krojač ga je peljal na Bleiweisovo cesto kjer je njegov znanec, zidarski pomočnik France Levč trebil jarke. Krojač ga je nagovoril s „servus“, nato sta ga pa oba nagovarjala, da bi šel dvigniti v Ljudsko posojilnico 800 K, češ da je Kržišnik vzel to knjižico svoji materi. Levč je spoznal, da ima z dvema zrelima ptickoma opraviti in se je navidezno udal, vzel knjižico, v resnici pa šel le zato, da bi kakega stražnika dobil. Ker se mu pa to ni posrečilo, jima je dal knjižico nazaj, češ da ni nič opravil. Drugi dan se je zadeva istotako vršila, a sedaj se je Levču posrečilo mestnega stražnika o tem obvestiti, nakar je bil Kržišnik aretovan, izpočetka se je obdolženec izgovarjal, da je njegov pajdaš knjižico vkrađal, a da je on le na straži stal, konečno je pa vse priznal. Po izjavi porotnikov je bil Kržišnik obsojen na 6 let težke ječe, po prestani kazni se bo pa od dal v prisilno delavnico.

Kaj vse človeka vjezi. Dne 1. julija t. l., v nedeljo zvečer pilo je več fantov v lopi pred gostilno Janeza Vrča v Trebčah. K njim se je pridružil nekoliko vinjeni gosač Jernej Čuk. Kmalu za tem je prišel v lopo obdolženec Polde Bezeljak iz Črnega vrha in hlapec v Zadlogu in še nekaj drugih fantov. Ti so se priselili k bližnji mizi in se po svoje zabavali. Čukovo omizje je pelo, kar je Čuka v tako ekstazo spravilo, da je začel migati z rokami. Dasi Čuk ni nameraval s tem gibanjem nikogar izzivati, to miganje vendar ni bilo Bezeljaku všeč zato ga je vprašal zakaj rogovili. Se predno je bilo mogoče Čuku dati odgovor, že mu je Bezeljak zapodil svoj kozarec v glavo, da ga je oblila kri. Zadel ga je v levo oko in ga težko poškodoval. Udarec je povzročil težko vnetje zrkala, ki je tako hitro napredovalo, da je oko popolnoma pokvarjeno in mu je za zmirom vzet vid. Bezeljak ne taji dejanja, zagovarja se le, da ni mislil zadeti s kozarcem Čuka, da je bil pa res zaradi njegovega miganja jezen.

Bezeljak je bil obsojen v dvamesečni zapor le radi prestopka zoper varnost življenja.

Žrtvi žganja. V nedeljo popoldne dne 22. julija t. l. je bilo več fantov in deklin v hiši pri „Cesarju“ v Rovah. Med njimi je bil tudi 21 let stari Jakob Hladnik, posestnikov brat v Palovčah in fant Jernej Kališnik kajzerja sin iz ravno te vasi. Družba je bila žganje in tudi plesalo se je. Proti mraku se je odpravila družba domov. Ne daleč od Cesarjeve hiše sta se začela od žganja razgreta Hladnik in Kališnik pričeti in ustiti, da se drug drugega ne boji. Konečno sta skočila skupaj; močnejši Hladnik je vrgel svojega nasprotnika zaporedoma dvakrat ob tla. Predno pa ga je vrgel v drugič udaril ga je dvakrat z odprtim nožem po glavi in sicer enkrat po levi temenici, ta poškodba je bila smrtna, ker je nož prodril in povzročil krvavitev v levih možganih, z drugim sunkom ga je zadel na zatilniku. Težko ranjen se je zgrudil Kališnik ter obležal a čez 27 dni po tem dogodku je poškodovanec umrl. Hladnik se zagovarja s silobranom, ne zagovarja se pa s popolno pijanostjo. Prejšno nedeljo je Hladnik tudi v Bernotovi gostilni v Palovčah rogovilil; vdaril je posestnika Šimna Slaparja, ker je nekaj sitnaril s stolom po glavi.

Štajerske novice.

— **Umrl** je danes stolni prošt mariborskega stolnega kapitlja mil. g. L. Her g v starosti 77 let. Pogreb pokojnika bode v četrtek ob polu 3. uri popoldne iz Maribora v Lembach, kjer bodo truplo pokopali na ondnotnem pokopališču. Svetila mu večno luč!

— **Š Umrla** je na Severniku gospa Viljemina Prahl baronica s Thalfelda, dne 23. t. m. Pokojnica je vdova po višjem vojaškem uradniku in mati nadkomisarja, tačas vodja okrajnega glavarstva v Celju pl. Prahla.

— **Premeščen** je g. Karol Szillich asistent južne železnice iz Pragerskega v Divačo na Krasu.

— **Š Shod volicev na Ponikvi** priredi 2. septembra državni in deželni poslanec g. dr. Ploj.

— **Š Pobegnil** je iz mariborske kaznilnice radi uboja na sedem let obsojeni Franc Marinkšek.

Dogodki na Ruškem.

NOV ATENTAT.

V Peterburgu je napadel neki Leontijev z bombo policijskega šefa Goryja, ko se je peljal v vozu mimo. Prednji del voza je razdrobljen, kočijaž smrtno ranjen, a Gory malo. Napadelec je ušel.

PONESREČEN NAPAD NA KAULBARSA.

Pred palačo Kaulbarsa v Odesi je vrglo napolodraslo dekle bombo. Dekle je bilo na mestu mrtvo, a druge nesreče ni bilo.

MESTNO HIŠO SO NAPADLI in poškodovali v Rigi. Hišnikova žena je umorjena. Stanovanje uradnikov oropano. Izkušali so zažgati, a ogenj se je posrečilo pogasiti. V njem je zgorel hišnikov mladoletni sin.

MORNARJI SO SE PRIČELI UPIRATI zopet v Kronštadtu. 200 mornarjev na dopustu je ustrelilo tri oficirje in oropalo admiralsko blagajno. Vse ladje v Kronštadtu so razorožene.

PROSNJE ZA ODPUST.

Neko poročilo iz Peterburga javlja, da so vsi vojaški in civilni oblastniki v Odesi prosili za odpust. Med njimi tudi Kaulbars.

POVELJNIK VOJAŠKEGA ZBORA V VARŠAVI UMORJEN.

Včeraj ob dveh popoldne je bil napaden interimistični generalni guverner, poveljnik vojaškega zbora general Wonnarjarski na cesti in ustreljen s samokresom. Štiri kroglice so ga zadele smrtno. Storilec, neznan mlad človek, je vstrelil štirikrat, ko se je peljal general počasi ob

voglu Aleksandrovskega trga. Voznik je peljal težkoranjenega v bližnjo bolnico, kjer je general kmalu izdihnil.

ČEŠKI MINISTER ROJAK PACAK O ZDRUŽENJU ČEŠKIH STRANK.

V enketi, ki so jo priredili „Národní Listy“ je govoril Pacak o združenju čeških strank. Izjavil se je za koncentracijo strank po vsebini, smotru in določenem taktičnem programu. Pri vsem sta pa navzlic različnemu mnenju tudi v posameznih strankah potrebna konsolidacija in koncentracija. Želi, da bi volilo češko ljudstvo v obrambo skupnih koristi najposobnejše osebe raznih strank in priporoča končno skupni nastop čeških strank, ker se ima tako večji vpliv pri vladi kakor pa če ne nastopajo stranke složno.

SRBIJA.

Odposlanstvo srbskih trgovcev je prosilo ministra financ Pačuja, naj se skoro sklene trgovinska pogodba z drugimi državami, ker je trgovski položaj sicer skrajno neznošen. Paču je izjavil, da je treba pred vsem trgovinske pogodbe z Avstrijo, za kar pa so se razmere zelo poslabšale. Avstroogrška sklene pogodbo le pod uvetom posebne vojaške koncesije. — V Kruševcu so izvolili novega poslanca Milutina Pavloviča, ki je pristaš vladne stranke.

BOLGARSKORUSKI NESPORAZUM

ki je bil nastal s tem, da je povzročila bolgarska nezaupnost pri ruski vladi nezadovoljnost, je poravnan.

SHOD KATOLIŠKIH FRANCOSKIH JURISTOV.

Dne 26. in 27. oktobra se bo vršil v Periquencu pod vodstvom škofa La Marcelle kongres katoliških juristov. Razpravljalo se bo o posledicah zakona o ločitvi cerkve od države.

Dnevne novice.

Sijajno vspeli III. slovenski katoliški shod boli nasprotnike in svoje bolečine odevajo z „Narodovim“ papirjem. Če povemo, da „Narod“ včeraj piše: „Katoliški shod se je ponesrečil“ smo za zabavo svojim čitateljem dovolj povedali. In to morajo požirati „Narodovi“ naročniki v Ljubljani, in vsi „naprednjaki“ morajo to verjeti, dasi so videli vse kaj drugega. Z „Narodom“ se ne bomo prepirali koliko je bilo udeležencev, po izdanih vstopnicah in vpisnih polah lahko dokažemo, da jih je bilo nad 7500 že naprej oddanih vstopnic, katero število se je pa v nedeljo še znatno pomnožilo. Tudi včeraj in danes popoldne je pisarna katoliškega shoda neprenehoma bila oblegana za nove vstopnice, tako, da lahko rečemo: **Priredb III. slovenskega katoliškega shoda se je udeležilo mnogo nad 10 000 oseb.** Ta udeležba dobi tem večji pomen, ker je skoro vsak teh udeležencev zastopal kako skupino, tako da imamo pred seboj ogromno organizacijo, ki se je baš ob III. slovenskem katoliškem shodu sijajno pokazala in s svojim dostojanstvenim, taktičnim nastopom in vzornim redom izvalila izraze občudovanja celo od onih ki nam sicer niso naklonjeni. To seve boli one, ki ne morejo napraviti najmanjše priredbe brez škandalov. Tu se je videlo, da je naše ljudstvo došlo na katoliški shod mnogo bolj izobraženo, nego oni, ki to ljudstvo psujejo! „Narod“ včeraj napada tudi policijo, seve samo pro forma, da bi ne bile zveze med demonstranti in njo preočevide. Na „Narodove“ izbruhe le rečemo: Hvaležni bodite, da je orožništvo preprečilo, da vaši pobalini niso prišli našim možem v roke, kar bi se gotovo zgodilo, ako bi ne bil odpravljen špalir liberalnih smrkvcev, obstoječ iz Massovih vajencev in druge take „množice“, od katerih so mnogi dobili za svoje „delo“ po 5 kron. Vladna policija je naredila le uslugo liberalcem, da jih je obranila tega, kar so izzivali s svojim izzivanjem iskali! Res, da imamo mestno policijo, a dolžnost državne policije je ob takih prilikah nadzorovati mestno policijo in skrbeti, da res nastane red in mir. „Slovenski Narod“ naj ne misli, da je za liberalce kak poseben zakon. Pod okriljem mestne policije res počno, kar se jim zljubi, a dolžnost vlade je, da skrbi za vse enako in nepristransko za red in mir!

Kar se pa tiče „Narodovega“ poročanja o katoliškem shodu vzbuja med nami le veselost. Ljudem, ki so tako slepi, da so videli v „Narodnem Domu“ 4000 (!!) ljudi in pri nas tudi samo 4000 res ni pomagati. Taki slepi ljudje res morajo vedno ležati v jarkih, mi pa gremo po cesti z jasnim pogledom odločno in gotovo naprej!

Škofove zavode v Št. Vidu je počastil danes s svojo navzočnostjo ekselencja gosp. knezoškof lavantiński dr. Mihael Napotnik v spremstvu kanonika A. Kallan-a. Rektor hiše dr. Ušeničnik in direktor gimnazije dr. Gnidovec sta odličnemu gostu razkazala vse posameznosti. Tako si je ogledal ves zavod, razveselil sestre milosrdnice z lepim nagovorom ter se jako pohvalno izrazil na velečastni zgradbi. Od tam se je visoki dostojanstvenik odpeljal v Repnje obiskat šolske sestre.

Smrt med jugoslovanskimi književniki V Apatovcu poleg Križevca je umrl v petek hrvaški pisatelj Ivan Lepušić v 52. letu. Vse njegove pripovedi so zajete iz bosanskega življenja. — V Soko-Banji je umrl Stevan Sremac, eden najboljših srbskih književnikov. Rojen je bil l. 1855. v Senti kraj Tise. Napisal je več historičnih del in mnogo humorističnih.

— **Odlikovanje.** Preč. g. Matija Kolar, župnik pri D. M. v Polju je bil imenovan za kn.-šk duhovnega svetnika.

— **Ali smejo občine zapreti ceste za avtomobilni promet?** O tem vprašanju je razpravljalo državno sodišče in razsodilo, da imajo le politične oblastnije pravico odločevati, če se smejo gotove ceste zapreti avtomobilnemu prometu.

— **Slovenska zmaga.** — Pri občinski volitvi na Travi so zmagali Slovenci.

— **Planinci, pozor!** V nedeljo, dne 2. septembra se vrši velika veselica slovenskega planinskega društva za Kranjskogorski okraj na čast veleturistu in blagemu dobrotniku zgoraj imenovane podružnice, gosposdu Francetu Kadičniku. Pričetek veselice je ob 3. uri popoldne na vrtu g. Karola Višner-ja, posestnika gostilne „Golica“ na Jesenicah. Gospod France Kadičnik nam je obljubil, da se osebno udeleži veselice. Zato pridite vsi turisti in prijatelji turistike 2. septembra na Jesenice, da pozdravimo g. Kadičnika na kolikor mogoče dostojen način. Na svidenje v nedetjo.

— **Pri južni železnici** postajajo nekateri sprevodniki zopet predrzni in treba bo tej gospodi zopet malo posvetiti. Pri pošt-nih in še bolj pri brzovlakih zamolče nalašč slovenska imena, ki bi jih morali po pravici na prvem mestu sklicavati. Tudi se slišijo pritožbe o tem, kako surovo ravna jo s kmet-skim ljudstvom.

— **Slovensko planinsko društvo** je prejelo od vodstva lova kneza Windisch-Grätz naslednji oklic: Slavno občinstvo se opozarja, da se vrši dne 4., 5., 6. in 7. septembra t. l. na Kamniških planinah (od Grintovca do Ojstrice in v predgorji) lov na divje kozle. Slavno občinstvo se tedaj uljudno prosi, da naj v tem času opusti hojo po Kamniških planinah, da se ne zgodi kaka nesreča in se moti lov.

— **Toplice na Dolenjskem**, 27. avg. Kap je zadela včeraj pop. ob 2. nadzornika c. kr. vojaškega kopališča majorja Blabolilla. Leži v nezvesti, smrt neizogibna. Več let je bil tu stereotipna prikazen, vsem topličarjem znana oseba. Včeraj dopoldne je še okrog hodil in z apetitom obedoval. Grozna bolezen ga je v momentu napadla in porazila. Mož šteje 68 let, bil je krepke postave.

— **Nesreče v Ameriki.** V neki tovarni v De Pue je ponesrečil Ivan Dragman. — V Calumetu je ponesrečil Petre Ferderber, doma iz Obrka, župnija Dragatuš pri Črnomlju. — V Clevelandu je povozil avtomobil Andreja Bana. Poškodovan je po nogah. — V Ely se je poškodoval pri delu Janez Pelic. — V Calumetu je ponesrečil 9letni sin Štefana Gralka. — V Jolietu je umrl Ivan Purkar, doma iz Velikih Lašč.

— **Stavka poštinih voznikov.** Poštini vozniki nameravajo stavkati v Zagrebu.

— **Vpisovanje na c. kr. izobraževališču za učiteljice** v Gorici bode dne 14. in 15. sept. od 8.—15. ure. V višje tečaje se novih gojenk ne sprejme. Dne 17. sept. ob 8. uri začnejo sprejemni in ponavljalni izpiti. — Na c. kr. deški in deklški vadnici bode vpisovanje 15. septembra od 8.—12. ure. V višje razrede se novih učencev, ozir. učenk ne sprejme. — Šolsko leto se prične 17. sept. ob 8. uri s sveto mašo, a redni pouk 18. sept. ob 8. uri.

Za konjerejce. Opozarjamo še enkrat vse konjerejce, da se bodo pri premovanji konj v soboto 1. septembra v Št. Jerneji nakupovali konji za c. kr. vojno. Zato razstavite veliko živali. Pa tudi ni izključeno, da se drugi kupovalci oglasijo. — Prignati se smejo konji iz vseh političnih okrajev.

Ljubljanske novice.

Ij **Poročil** se je danes dopoldne ob 9. uri v cerkvi sv. Petra gospod Anton Stebi, elektrotehnični inženir z Dunaja, rodom Ljubljčan, z gospico Franciško Urbančič, hčerko vrtnarja c. kr. kmetijske družbe. — Novoporočencema želimo obilo sreče!

Ij **Mirozov** priredi danes ob polu 7. uri zvečer društvena godba povodom jutrišnjega županovega godu.

lj Poziv mestnemu magistratu. Desko okrajnega dopolnilnega poveljstva na Ambroževem trgu smo že enkrat ožigosali. Vzlic temu da je sedanji vodja poveljstva Slovenec (vsaj po rodu) visi s a m o n e m š k i napis napis še vedno gori. To je škandal. Pozivljamo mestni zastop, naj se o tej zadevi obrne na vojno ali pa domobransko ministrstvo na Dunaju.

lj Johann Globotschnigg Drahtwaren und Stiftenfabrik nasproti nove vojašnice ne računa najbrže na slovenske odjemalce, ker ima samonemški napis.

lj Čegavo je kolo? Pred nekaj dnevi je nekdo popustil pri kazini kolo, ki je še dobro ohranjeno. Ker je lastnik do sedaj še neznan, naj se isti oglasi pri mestni policiji, kjer dobi kolo.

lj Tatvina. V noči od 26. na 27. t. m. je neznan tat prišel skozi odprto okno v gostilniško sobo ge. Schmiedove na Dunajski cesti in ukradel natakari Marieti Lavričevi iz zaklenjenega predala okrog 100 K denarja.

lj Tatvina kolesa. Sinoči je bilo ukradeno trgovskemu potniku g. Rudolfu Oroszyju iz pred pisarne na Fran Josipa cesti »Dürkopp« kelo, vredno 120 K.

lj Na južnem kolodvoru je bil izgubljen oziroma najden moški klobuk, slamnik, dve jopi, dva dežnika, dve palici, zavitek blaga in rujav havelok.

lj Za kruhom. Včeraj se je odpeljalo z južnega kolodvora v Ameriko 74 Macedoncev, 50 Hrvatov in 30 Slovencev.

lj Jablana cvete na vrtu Franc Tekavca v Klečah pri Dolu.

lj Umrli so: Marija Remžgar, delavka 33 let; Karol Fuchs, računski podčastnik, 36 let; Marija Bodlaj, zasebnica, 65 let; Ludovik Umnik, paznikov sin, 3 dni; Uršula Vaupotič, strežnica, 46 let; Franja Cerar, trgovčeva žena, 36 let; Marija Pavšler, dekla, 26 let; Marija Golob, periča, 42 let; Anton Lovšin, sprevodnik, 49 let; Ana Schley, zasebnica, 82 let; Ivan Lulič, delavec, 57 let; Neža Ranguš, delavka, 26 let; Marija Kan, posestnikova žena, 48 let; Fran Pack, zidar, 28 let.

lj Izgubila je v nedeljo na veselici v »Unionu« neka gospodična bel pas. Kdor ga je našel, naj blagovoli obvestiti naše uredništvo.

Telefonska in brzojavna poročila.

SE EN RUSKI GENERAL UMORJEN. Helsingfors, 28. avg. General Guttenaus, namestnik poveljujočega generala finske armade je bil pri inspekciji umorjen.

TAJNE ZALOGE OROŽJA ISČEJO. Moskva, 28. avg. Tajna policija, pomnožena s peterburško policijo išče po mestu tajne zaloge orožja in razstreljiva. Mnogooseb je aretiranih.

PRIJETI NAPADALEC NA MINISTRA STOLYPINA.

Peterburg, 28. avg. Policija je do gnala identiteto enega prijetih napadalec na ministra Stolypina. Napadalec je neki Sergej Moromcev iz Rezana.

UMORJENA RODBINA. Odesa, 28. avg. Tu je neki odpuščen kaznjenec umoril neko rodbino štirih oseb in oropal 10.000 rubljev.

Lepi lokali

pripravni za vsako trgovino ali za pisarne dajo se takoj v najem, ravno tako tudi hlev za dva konja. Naslov izve se pri upravnistvu »Slovenca«.

1 ali 2 dijaka

iz boljše hiše se sprejmeta na hrano in lepo zračno stanovanje pri g. L. Ropasu v Kandiji tik Novega mesta. 1809 3-2

Lepo stanovanje

se odda v Zgornji Šiški. Popraša naj se pri Jak. Matjanu (pri »kamniti mizi«) v Zgornji Šiški. 1786 (7)

Posestvo

v Kazljah na Krasu št. 27. prve vrste, obstoječe iz krasnega poslopja, vinogradov, pašnikov in gozdov, je na prodaj. Posestvu pripada tudi vodnjak in mlin. Lastnik posestva dovoljuje vsakemu kupčevalcu vpogled. 1894 8-4

Josip Kljuder, trgovec v Kazljah, pošta Sežana. Elegantno stanovanje s 3 velikimi sobami, kopalnico, poselsko sobo in z drugimi pritliklami odda se za november-termin t. l. Naslov izve se pri upravnistvu tega lista. 1759 10

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306'2 m, srednji zračni tlak 736'0 mm

	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celsiusu	Vetrovi	Nebe	Relativna vlaga
27	9. sveč.	73'0	19'0	sl. svzh.	jasno	
7	stjutr.	740'4	15'2	p.m. svzh.		0'0
28	2. pop.	741'6	19'7	p.m. jvzh.	del. obl.	

Srednja včerajšnja temp. 19'3°, norm. 17'6°.

Borzna poročila.

„Kreditna banka“ v Ljubljani.

Uradni kurzi dunajske borse 27. avgusta 1906.

Kaložbeni papirji.	Denar	Blago
4% majeva renta	99 15	99 35
4% srebrna renta	99 05	99 25
4% avstrijska krona renta	99 30	99 50
4% slata renta	117 15	117 35
4% ogrska krona	94 25	94 45
4% slata	112 15	112 35
4% posojilo dežele Kranjske	99 20	100 20
4% posojila mesta Spiljet	100 50	101 50
4% Zader	99 70	100 70
4% bosn.-herc. žel. pos. 1902	100 —	101 —
4% češka deš. banka k. o.	99 25	99 75
4%	99 35	99 85
4% zast. pisma gal. d. hip. b.	100 10	101 10
4% pešt. kom. k. o. s 10% pr.	104 40	105 40
4% zast. pisma Innerst. hr.	100 —	100 10
4% ogr. cen. deš. hr.	100 —	100 15
4% hip. banke	100 —	100 30
4% obl. ogr. lokalnih žel. d. dr.	100 —	101 —
4% obl. češke ind. banke	100 25	101 25
4% prior. Trst-Poreč lok.	99 90	—
4% prior. dol. žel.	99 50	—
3% juž. žel. kup. 1/2%	319 —	321 —
4% avstr. pos. za žel. p. o.	100 40	101 40

Srečke.	Denar	Blago
Srečke od 1. 1860%	216 —	222 —
1864	275 50	277 50
tiske	153 10	155 10
sem. kreditne I. emisije	281 —	290 —
II.	292 75	301 —
ogr. hip. banke	256 —	262 —
srbske a fra. 100 —	97 —	103 —
turške	161 75	162 75
Basilika	21 50	23 50
Kreditne	457 —	463 —
Inomoške	79 —	84 —
Krakovske	87 —	92 —
Ljubljanske	57 —	64 —
Avstr. rud. križa	48 25	50 25
Ogr.	29 —	30 75
Rudolfove	58 —	63 —
Salcburške	73 —	80 —
Dunajske kom.	508 —	516 —

Dolanci.	Denar	Blago
Južne železnice	162 30	163 30
Državne železnice	671 —	672 —
Avstr. ogrske bančne delnice	1783 —	1794 —
Avstr. kreditne banke	668 —	669 —
Ogrske	809 75	810 75
Zivnostenske	242 —	243 50
Premogokop v Mostu (Brüx)	703 —	717 —
Alpinske montan	595 50	596 50
Praške žel. indr. družbe	2798 —	2807 —
Rima-Murányi	576 50	577 75
Trbovljske premog. družbe	276 —	277 50
Avstr. orožne tovr. družbe	581 —	584 —
Češke sladkorne družbe	139 80	140 —

Valute.	Denar	Blago
C. kr. cekin	11 34	11 39
20 franki	19 085	19 115
20 marke	23 46	23 54
Severisigne	23 93	24 01
Marke	117 25	117 45
Laški bankovci	95 30	95 50
Rublji	253 —	254 —
Dolarji	4 84	5 —

Vila z velikim vrtom

1915 3-3
v jako lepem kraju v Ljubljani, se po ceni prodaja. — Natančneje se poizve pri »Društvu hišnih posestnikov« na Kongresnem trgu 6, zvečer od 6. — 7. ure.

Gospodične

se sprejemajo v popolno oskrbo v Florijanskih ulicah šte. 10, II. nadstropje. 1910 8-3

Razpisuje se služba orgljavca in cerkvenika

v Dolu pri Ljubljani.

Dohodki: prosto stanovanje z vrtom, v denarju in beri skupaj 600 K. Mogoč je tudi še kak postranski zaslužek.

Službo je nastopiti s 1. oktobrom t. l. ali vsaj kmalu potem.

Župni urad v Dolu pri Ljubljani.

Mlado učenko

iz poštene družine, ki je dovršila z dobrim uspehom ljudsko šolo, išče za svojo trgovino z mešanim blagom in glavno zalogo tobaka 1867 3-3

A. CASAGRANDE v Ajdovščini.

O. Bernatovič

prodaja od 18. avgusta do 15. septembra radi pomankanja prostora po zelo znižanih cenah, dokler je kaj zaloge:

300 jopic za dame in deklice po gl. 1'50, 2'—, 2'50, 3'— do 5'—.

100 površnikov (raglansev) za dame in deklice v vseh barvah po gl. 2'50, 3'—, 4'—, 5'— do 6'—.

300 oblek iz sukna in kamgarna za gospode in dečke po gl. 3'—, 4'—, 5'—, 6'— do 8'—.

250 pralnih oblek iz sukna za otroke po gl. 1'— do 2'—.

Volnati klobuki za gospode in dečke od 50 kr. višje.

Površniki, ulstri, pelerine in haveloki po globoko znižani ceni. 1842 10

Angleško skladišče oblek.

LJUBLJANA, Mestni trg št. 5.

Izurjenega

stenografa in strojepisca

sprejme takoj trgovski zavod.

Nastop in plača po dogovoru.

Samo pismene ponudbe naj se pošljejo na upravnistvo »Slovenca« pod šifro »stenograf« do 2. septembra 1906. 1917 3-2

Hiša v Radovljici šte. 43

se prodaja.

(4 sobe, kuhinja, dve shrambi, klet in hlev.) Pripravna za stanovanje; ugoden prostor za obrt, posebno, ker obrtnikov tukaj zelo primanjkuje. 1888 3-3
Več lastnik: J. Pavlin, Radovljica 78.

Naznanilo in priporočilo.

Nekdaj »Hafnerjeva pivarna« na Sv. Petra cesti št. 47 je zopet otvorjena. Ista je na novo urejena in se bode vodila pod imenom

„Meščanska pivarna“

in pod vodstvom podpisanega. Nastavljena so fina naravna vina iz Dolenjske, Štajerske, Istre itd. Toči se vedno sveže salonsko in marono pivo. Dalje se dobi: čaj, kava, čokolada, malinovec, limonada in druge osvežitne pijače, ob vsakem času. Izborna mrzla in gorka kuhinja, kosilo in večerja v abonent. — Čez ulico vse ceneje.

Vabim tedaj svoje dosedanje, kakor tudi druge nove častite goste v »Meščansko pivarno«, kjer bodo točno in kar najbolje postreženi.

Z najodličnejšim spoštovanjem
Alojzij Rasberger, restavrater.

Janko Pečar

c. kr. postajenačelnik, Medvode

Angelica Pečar roj. Finžgar

poročena.

Ljubljana 28. avgusta 1906 Brezje

1918 1-1

Noben udeleženeec

katoliškega shoda

naj ne zamudi prilike, da si ogleda v slučaju potrebe veliko zalogo vsakovrstnih, najbolj trpežnih 1879 3-3

žepnih in stenskih ur ter budilk.

Vsi v to vrsto spadajoči predmeti, posebno še prstani, verižice, uhani, bodisi zlati ali srebrni, se dobe pri podpisnem po najnižji ceni in v največji izberi.

Velespoštovanjem

LUKA VILHAR, Kopitarjeve ulice šte. 4.

Tisk »Katoliške Tiskarne« v Ljubljani.